

Metodistkirkens sociale selvforståelse
med fokus på Afholdsbevægelsen i Danmark

Master of Divinity opgave
Emneområde: Kirkehistorie.

Metodistkirkens Nordiske Teologiske Seminar, Överås, Göteborg, Sverige.
Student: *Knut Bjarne Jørgensen*. Teologisk Diplom 1964.
Vejleder: Rektor, D. min. *Jørgen Thaarup*.
Maj 2004.

Indholdsfortegnelse:	side:
Indledning – Baggrund	1
Metode – Mål - Arbejdsform	2
Kilder	2
Kapitel 1	
Metodistkirkens opfattelse og forståelse af diakonalt og socialt/etisk arbejde	4
* 1:1 Hvad er diakonalt og socialt/etisk arbejde	5
* 1:2 Trangt begyndte det på jord	6
* 1:3 En brand af ilden	7
* 1:4 Det sociale arbejde tager form	8
* 1:5 Hjælp til de fattige	11
* 1:6 Uddannelse	11
* 1:7 Kampen mod alkoholen	11
* 1:8 Sundhed	12
* 1:9 Arbejdet i fængslerne, og for slaverne	13
* 1:10 Forhold til penge	14
*1:11 Svaghed og styrke ved Wesley´s sociale etik	14
Kapitel 2	
Vækkelsen satte spor	15
* 2:1 Fra England til Danmark via USA	17
* 2:2 Betaniaforeningen	18
* 2:3 Centralmissionen	19
Kapitel 3	
The Social Gospel	21
* 3:1 Skriftmæssig hellighed	22
* 3:2 Hvad siger Bibelen om begrebet ”The Social Gospel”?	23
* 3:3 The Social Gospel in Methodism.	24
* 3:4 Metodismen og Specifikke Sociale Spørgsmål.	24
* 3:4 The Methodist Social Creed.	26
Kapitel 4	
Korte træk af den Danske Afholdsbevægelses historie i Danmark	29
* 4:1 To Pionerer.	30
* 4:2 Afholdsbevægelsen samles	32
* 4:3 Afholdenhed set i lyset af Bibelens budskab	33

Kapitel 5

Udfordring til kirken i dag – Konklusion. 35

* 5:1 Konklusion 38

* 5:2 Afslutning 39

Litteraturliste 40

Bilag: 43

Bilag 1. Menneskesyn og Etik 44

Bilag 2. Uttalelse fra Bispemødet i høsten 1992 45

Bilag 3 Metodistkirkens Almindelige Regler 47

Bilag 4 Metodistkirkens Sociale Principper 49

Indledning:

Historisk kan interessen for mennesket velfærd spores lang tilbage. Vi finder træk af omsorgen for næsten både i Det Gamle og Det Nye Testamente. Hele Jesu virksomhed viser tydeligt omsorgen for det enkelte menneske, fysisk såvel som psykisk, men specielt også på det åndelige område. Da kirken var etableret, så mange nye tiltag for at bedre forholdene for mennesker dagens lys. Dette viste sig blandt andet i de mange indsamlinger, der blandt andet fandt sted ved apostelen Paulus' rejser. (Romerbrevet 15:26) Af dette fremgår det tydeligt, at kirken ret tidlig havde omsorg for trosfælles på andre steder. Her er der tale om den gave som de nye menigheder havde indsamlet til modermenigheden i Jerusalem. Det var jo ifølge en aftale vi kan læse om i Galaterbrevet 2:1, og som Paulus mener, bør være en rimelig tak for det store gode, at de derfra har modtaget evangeliet, for frelsen udgår fra jøderne (Joh 4:22). Derfor ser Paulus det som en naturlig ting, at man deler sine timelige goder med trosfæller, som lider nød.

Kirken har på dette område mange gange været banebrydende. Senere har samfundet overtaget opgaven og bygget videre på den gode erfaring kirken har kunnet levere.

Men dermed er kirkens rolle på det sociale/diakonale/etiske område ikke udspillet. Kirken vil fortsat finde nye områder og opgaver at engagere sig i, og samtidig videreføre tidligere opgaver som et supplement til det offentliges indsats på området.

Baggrund

Når man beskæftiger sig med at hjælpe mennesker på et eller andet niveau kan man godt sige, at man er i gang med et diakonalt og socialt/etisk arbejde. Dette er alment sagt om al form for hjælpearbejde. Men når det gælder kirkens opgave i verden får hjælpearbejdet et helt andet perspektiv, fordi det bærer med sig i sin struktur to væsentlige elementer.

1. For det første er der tale om en opgave givet os af Jesus selv. Her kan citeres ord sagt af ham selv: *Gå derfor hen og gør alle folkeslagene til mine disciple.* Matt 28,19. *Alt, hvad I vil, at mennesker skal gøre mod jer, det skal I også gøre mod dem.* Matt 7,12 Vi møder det også i Jesu ord til disciplene, når han i talen om verdensdommen siger noget om at gøre godt mod andre: *Alt, hvad I har gjort mod en af disse mine mindste brødre, det har I gjort mod mig.* Matt 25,40.

I Apostlenes Gerninger 6:1-6 ser vi hvordan den kristne kirke organiseres. Evangeliets forkyndelse medførte også bestemte praktiske opgaver, blandt andet omsorg for de enligstillede enker. Der vælges syv mænd til at varetage denne tjeneste. Tre ting sker: 1. Ordets tjeneste udskilles som noget særligt. Der sker en deling mellem denne og andre opgaver af social karakter, diakonien. Til ordets tjeneste er knyttet bønner, som er en nødvendig forudsætning for den tjeneste. 2. De senere vidt forgrenede embeder og bestillinger af lægmandsagtig karakter udformes. Her tænkes specielt på diakoniens tjeneste, som i menigheden krævede bestemte forudsætninger og udrustning med Helligånden kraft.

Og endelig kunne vi jo også henvise til Charles Wesley salme: *Et kald du gav mig Gud*, hvor han i sidste vers beder denne bøn:

*Giv syn for verdens nød,
hjælp mig til bøn og vagt,
så på mit kald indtil min død
jeg nøje giver agt.*

2. For det andet har kirken, og specielt Metodistkirken en lang tradition i at udføre diakonalt og socialt/etisk arbejde. Et arbejde, der viste så store og gode frugter, at det var en naturlig opgave for myndighederne at overtage opgaven eller som det skete i mange tilfælde at tilføre kirkerne og deres institutioner store økonomiske tilskud.

Metode – mål – arbejdsform.

Man kan stille denne enkle tese: Er afholdsbevægelsen i Danmark et udslag af metodismens internationale teologi virke?

Jeg har valgt den metode først at stille spørgsmålet: Hvad er diakonalt og socialt/etisk arbejde?¹ Disse ord er så nær beslægtet med hinanden og vil kunne ses i en hver form for arbejdet med at forbedre menneskers levevilkår.

Dernæst vil jeg beskrive hvordan metodismen i England og USA udviklede socialt/etisk arbejde som et naturligt udslag af metodismens teologi. Jeg vil give eksempler på, hvordan initiativer på menighedsplan efterhånden blev konkretiseret i institutionelt arbejde (Betaniaforeningen, Centralmissionen, Afholdsbevægelsen)

Endvidere vil jeg vise, at afholdsbevægelsen blev til som et regionalt udslag af den internationale metodismes diakonale og social/etiske initiativer.

Mit mål med denne opgave er at beskrive noget af det arbejde John Wesley satte i gang, se hvordan det fandt sin vej til Danmark, beskrive kort noget af det sociale arbejde Metodistkirken herhjemme påtog sig. Give en kort redegørelse for det arbejde der stadig findes i vort land i Metodistkirkens regi.

Samtidig håber jeg at kunne give mig selv og kirken en udfordring til at styrke det bestående arbejde, samt finde nye veje i det diakonale og social/etiske arbejde.

Arbejdsformen er at spejle den danske afholdsbevægelse i den internationale metodismes teologi og historie på det diakonale område. Der er tale om en sammenlignende arbejdsmetode.

Kilder

Den litteratur, der er anvendt, er en god blanding af engelsk, tysk og skandinavisk metodisthistorie, hvad angår første del af opgaven, som har med Metodistkirkens Sociale – Diakonale og Etske opfattelse at gøre.

Hvad angår anden del, Afholdsbevægelsens historie i Danmark, er der ligeledes søgt i ældre som nyere litteratur, men vægtningen vil væsentlig være på begyndelsen af bevægelsen med linier op til vor tid.

Det vanskeligste ved en sådan opgave er at kunne begrænse den litteratur som anvendes. Der er skrevet mange bøger om John Wesley og hans virke, samt om metodismens verdensomspændende historie.

¹ Her vil det være på plads med en definition af disse tre ord:

Social: 1. som har med samfundet og borgernes velfærd at gøre

2. som har med samspillet mellem mennesker at gøre

Diakonal: det at man på et kristeligt grundlag tjener mennesker i sygdom, alderdom og nød

Etik: opfattelsen af hvad der er rigtigt og forkert med hensyn til menneskets handle- og tænke måde; også den del af filosofien der analyserer betydningen af moraludtryk som 'godt', 'ret' og 'pligt' og behandler principperne for moralsk vurdering

Nu Dansk Ordbog med etymologi. Politikens Forlag a/s 2000. 1. udgave. 2. oplag.

Og der kommer hele tiden ny litteratur i den lange række af bøger, der fortæller om det banebrydende arbejde John Wesley startede og mange efter ham har forsøgt at videreføre og udvikle.

Det vanskelige ligger i, at det diakonale og sociale aspekt ofte er en integreret del af litteraturen. Dette siger selvfølgelig også noget om, at det diakonale og sociale ikke er et vedhæng eller tillæg til metodismens kirkeforståelse, men én naturlig del, som ikke kan eller skal adskilles fra teologien i øvrigt.

Kapitel 1.

Metodismens forståelse af diakonalt og socialt/etisk arbejde.

Metodismen har altid været en bevægelse med en stor forståelse for diakonalt og socialt arbejde. Man kan sige at metodismen blev født og båret ud af behovet for en fornyet forståelse af kirkens opgave i verden. John Wesley ønskede på ingen måde at bryde med den anglikanske kirke. Lig Luther var hans ønske blot at ”ruske” op i kirkens efterhånden stivnede form. Han forlod ikke kirken, selv om kirken på mange områder viste ham ryggen. Han forblev medlem af kirken lige til sin dødsdag, selv om det på den tid viste sig, at bevægelsen ”det folk som kaldes metodister” var på vej til at organisere sig i et selvstændigt kirkesamfund.

John Wesley startede sine samlinger omkring ”den hellige klub”, og det viste sig, hvor nødvendigt det var at teori og handling skulle følges ad, hvis gode ord skulle vinde genklang hos mennesker.

Når jeg har valgt ordlyden socialt/etisk er det bevidst, for jeg mener at alt socialt arbejde udspringer af en etisk holdning der som oftest er rodfæstet i en kristen tro og overbevisning. Dermed ikke være sagt, at diakonalt/socialt arbejde ikke kan fungere udenfor den kristne verden. Dette ser vi tydeligt i de idealer der findes i marxismen.² Mange humanitære organisationer har drevet og driver stadig et godt og aktivt socialt arbejde. Diakonalt arbejde er derimod relateret til kirkeligt arbejde.³

Kirken er altid først ude med social omsorg og hjælp til medmennesket. Og når det offentlige havde set, hvor godt det fungerede, overtog man opgaven.⁴

Metodismen har til alle tider haft en god forståelse for, at det diakonale og sociale ikke var en statisk form, men at man altid måtte være på vej mod nye opgaver, så snart en opgave var fuldført eller eventuelt helt overtaget af det offentlige. Dette ser vi i kirkens arbejde herhjemme. Som eksempel kan henvises til, at der ikke længere er brug for vore børnehjem, hvorfor nogle er overgået til andet arbejde indenfor kirken eller solgt fra.

Men på den baggrund er ikke kirkens/metodismens opfattelse og forståelse udsat for forandring. Den er ene og alene forankret i bibelens budskab, og prøver at møde udfordringen til at skabe et retfærdigere samfund for alle mennesker.

Den første opfordring til diakonalt og socialt/etisk arbejde finder vi på et af bibelens første blade, nemlig i beretningen om det første menneskedrab. Da Gud havde stillet Kain overfor sin ugerning, lød hans svar: »Det ved jeg ikke. Skal jeg vogte min bror?« (1 Mos 4,9)

At have en ret forståelse og opfattelse af diakonalt og socialt/etisk arbejde indebærer at kunne se den uretfærdighed, der sker i den verden vi lever i. Ingen burde vel være bedre udrustet til denne opgave end den kristne kirke, og heriblandt også den metodistiske bevægelse også i vor moderne tid. Skal man kort beskrive metodismen, kan det gøres med disse to ord: Helhjertet kristendom. Brødrene Wesley gjorde Oldkirkens praksis vedrørende faste, bøn til bestemte tider, nadverfejring i hjemmene og indsamling af midler til fattige til deres eget program.⁵ Læser vi kirkens Almindelige regler, finder vi også her motiveringen til at drive diakonalt og socialt arbejde.⁶

² Lademanns Leksikon 2002.

³ Diakonal: det at man på et kristeligt grundlag tjener mennesker i sygdom, alderdom og nød.
Politikens NuDansk Ordbog 2000

⁴ Biskop Vestergård Madsen, Københavns stift: Det skal kirken ikke være ked af, for der vil altid være nye opgaver for kirken at kaste sig over. (1968)

⁵ Jørgen Thaarup: Metodismen – et kirkesamfund og et helhedssyn på livet side 7 ff.

⁶ Metodistkirkens Lære og Kirkeordning 1997 side 86 ff.

Om sammenhæng mellem teori og handling i ”den hellige klubs virke, skriver Tore Meistad:

Teologi og etikk: To sider ved samme sak

En vanlig oppfatning har vært at teologi har med frelsen å gjøre, mens etikk har med verden å gjøre. Så enkelt er det ikke. Teologi er både tolkning og handling. Etikk er handlings-siden ved teologien, og teologien er erfarings- og innsikts-siden ved etikken. Derfor er teologi og etikk to sider ved samme sak og uatskillelige. På den ene side analyserer teologien virkeligheten, på den annen side gir den anvisning om hva som er ret handling. Det vi kaller etikk, er både handlingssiden ved teologien, de handlingsprogrammer som teologien leder til, og selve de praktiske handlinger.⁷

Metodismens oppfattelse og forståelse af diakonalt og socialt/etisk arbejde finder man blandt andet i to af kirkens vigtige dokumenter. Den første er naturligt nok de almindelige regler (se bilag 3) og dernæst Metodistkirkens Sociale Principper (se bilag 4), som er af nyere dato.⁸

1:1 Hvad er diakonalt og socialt/etisk arbejde?

Forståelsen af disse begreber har givetvis ændret karakter op gennem tiderne. Jeg vil mene vi finder en del af svaret i ovennævnte citat fra Tore Meistad: Teologi og etikk: To sider ved samme sak.

Biskop William R Cannon siger: ”Vi metodister er karakteriseret som ”varmhjertede”, men med ”tomme hjerner”. Med varierende udtryksformer møder man denne vurdering af metodister. De er fremragende, når der er tale om liv og tjeneste, men de forstår sig ikke videre på læreformuleringen. Man sagde i øvrigt det samme om John Wesley. Han var en stor leder, en stor prædikant, en stor organisator og meget andet, men teolog var han ikke. Harald Lindstrøm sætter disse ting på plads, når han skriver: ”Det var det praktiske og ikke det teologiske bidrag til religionen, der ragede højest i Wesleys gerning. Selv hans tænkning havde altid praktiske mål. Det væsentligste for ham var ikke meninger og dogmer, men livsførelse. Dog må disse betragtninger ikke få os til at overse betydningen af det teoretiske fundament af Wesleys budskab, der forener et stærkt pædagogisk element med det profetiske. Mange af hans publikationer er udelukkende viet behandlingen af problemer, som har den største betydning for teologien.”⁹

Både Meistad, Cannon og Lindstrøm berører noget af det karakteristiske ved metodistisk teologi og praksis. De viser, at begge dele hører uløselig sammen. Dette har jo op gennem historien været et af kendetegnede på metodismen. Kirken har altid forsøgt at svare tidens udfordringer både på det teologiske og det praktiske område. Meistad hævder at forholdet mellem erfaring, tolkning og handling hænger sammen. Dette har historien også vist os, for i det diakonale og sociale arbejde viste metodismen at der

⁷ Tore Meistad: Frelsens Veg. Teologi og etikk i wesleyansk tradisjon. Side 21 f. Tore Meistad hævder at der både i Det Gamle og Det Nye Testamente er en klar sammenhæng mellem et menneskes gudsforhold og dets liv. (Dette viste sig tydeligt i John Wesleys liv og virke [kbj])

⁸ Metodistkirkens Lære og Kirkeordning 1997 side 86 – 88 og side 105 - 128

⁹ Robert Nielsen: Noget om Metodistkirken

var tæt forbindelse mellem tanke og handling. Thorvald Källstad har i bogen På sikker grund¹⁰ skitseret de fire grundpiller som Metodistkirken har bygget sin teologi på: Skriften – Traditionen – Erfaringen – Forstanden.

1:2 Trangt begyndte det på jord,

sådan skriver Charles Wesley i sin salme: Se, en ild, der flammer stort.¹¹ Dette er en udmærket overskrift på det virke, som John Wesley og medlemmerne af den Hellige Klub satte i gang og som slog rødder så mange steder rundt om i verden. Andre har set med stor beundring og ærefrygt på denne bevægelses arbejde og udbredelse. I forordet til Emil Niensens bog: John Wesleys liv og virke, skriver Dr. Teol. Michael Neiiendam:

I en tid præget af Ryggeløshed og Vankundighed i en Udstrækning og Dybde, som vi ikke kan rumme i vor Forestilling, traadte *John Wesley* frem, kaldet af Gud. Som så mange andre af de store i Guds Rige blev han ført ad mange Veje og gennem midlertidige synspunkter, før han fik Kaldet, det afgørende.¹²

Det trange, som her omtales kan tolkes på flere måder. Det kan sammenlignes med sennepsfrøet og surdejen.¹³ Det ser så lille ud, men det viser sig at blive til noget stort. På den anden side kan det trange pege hen på de vanskeligheder man i kirkens første dage mødte hos modstandere og skeptikere, både indenfor og udenfor den anglikanske kirke. Det var blandet på trods af modstanden, at kirkens arbejde vandt fremgang.

Samme synspunkt kommer frem i bogen John Wesley's Social Ethics af Manfred Marquardt. Her starter forfatteren med at minde enhver, der vil studere John Wesley's liv, må erindre at den tid tilhører den førrevolutionære tid af Europas historie.¹⁴ Manfred Marquardt mener også at arbejderbevægelsen¹⁵ startede straks efter Wesleys død. Den industrielle revolution var stadig i sin vorden. Fattigdom var meget udbredt den gang. Folk havde begyndt at flytte fra landdistriktet til nye industriområder, men mange boede også i slumdistrikter i byerne udkant og havde endog tabt deres rettigheder til økonomisk hjælp. Manfred Marquardt skriver således om dem:

They survived as crowded masses in living conditions that were catastrophic even for that time. Without any medical care, the high mortality rate was offset only by the even higher birthrate.¹⁶

¹⁰ Thorvald Källstad: På sikker grund. Dansk oversættelse. MU TRYK 1990

¹¹ Salmebog for Metodistkirken i Danmark 1953 (nr. 139)

¹² Emil Nielsen: John Wesleys liv og virke side 5

¹³ Matthæus 13:31-33

¹⁴ Manfred Marquardt: John Wesley's Social Ethics – Praxis and Principles side 19

¹⁵ Ibid side 19

¹⁶ Ibid side 20

En anden side af udviklingen efter 1760 er, ifølge Manfred Marquardt den stigende arbejdsløshed og nedgang i den industrielle løn. Årsagen til dette skyldes at mekaniseringen som afløste håndarbejdet, specielt i bomuldsindustrien. Dette skabte også stor arbejdsløshed og fattigdom, og var dermed en stor udfordring for Wesley og hans samtid.

Dette er noget af den baggrund, hvorpå John Wesley og hans ligemænd startede deres store sociale virksomhed.

Hvor havde John Wesley sit sociale sindelag fra? Vi ved jo, at han op til flere gange havde rig lejlighed til at skaffe sig en behageligere tilværelse end det han fik gennem sine mange leveår. Blandt andet kunne han have overtaget sin faders embede i Epworth og levet et ”normalt” præsteliv til sine dages ende.¹⁷

Køkkenet i The Old Rectory – præstegården i Epworth var med til at forme hans liv og senere tjeneste for ”Gud – Konge og Fædreland”. Men har man sagt ”køkkenet” må man også tilføje Susanna Wesley, for uden hende havde ikke hjemmet i Epworth kommet til at spille en så central rolle i John Wesley’s liv. Det var i præstegårdens køkken hun underviste sine børn fra de var fem år gamle. Det første de lærte var alfabetet. Susanna Wesley havde en engels tålmodighed, hun indprentede utrætteligt lærdom in i deres sind, og underviste dem hvad der var rigtigt og forkert.¹⁸

John Wesley har selv sagt: ”Jeg mindes ikke nogensinde at have holdt noget skjult for min Moder; hun var den eneste, jeg aabnede mig for i ubetinget Tillid, lige fra mine spæde Aar til hendes Dødsdag.”¹⁹

Heraf ser vi tydelig hvilken indflydelse moderen har haft på drengens og senere mandens udvikling og gerning.

1:3 En brand reddet ud af ilden.

Ovenstående udtryk er blevet citeret mange gange. Det blev sagt af Susanna Wesley, da John Wesley på mirakuløs måde blev reddet ud af den brændende præstegård. John Wesley havde i mange år hængende et billede fra den gang i 1709. Nedenunder stod billedet der skrevet: ”Er dette ikke en brand, som er reddet ud af ilden?”²⁰

John Wesley kommer som ganske ung til Oxford, byen med Englands ældste og mest berømte universitet. Han blev betegnet som en munter student, der tog flittig del i studenterlivet, hvilket vakte bekymringer i barndomshjemmet. Han havde en stor omgangskreds og levede livet som det bedst lod sig gøre. Dog blev moderens omsorg og forbønner ved med at følge sønnen, og på hendes indtrængende råd lod han sig ordinere til præst i den engelske kirke 1725.²¹ Susanna Wesleys håb var, at dette måske kunne føre ham ind til frelsen i Jesus Kristus. Det kan godt være, at hans mors råd har været medvirkende til hans ordination, men det er mere markant, at han i sin dagbog til 24. maj 1738 i afsnit 4 skriver:

When I was about twenty-two, my father pressed med to enter into the wholly orders. At the same time, the providence of God directed me to Kempis’s *Christian’s Pattern*, I began

¹⁷ Min påstand for dette er at han ordineredes til præst i den engelske kirke, han blev docent ved Lincoln kollegiet. Se Emil Nielsen: John Wesleys liv og virke side 23, 31

¹⁸ Mary Greetham: Susanna Wesley – Mother of Methodism side 6 ff.

¹⁹ Emil Nielsen: John Wesleys liv og virke side 15

²⁰ Ibid. 13 - 14

²¹ Ibid. side 23

to see, that the true religion was seated in the hearth, and that God's law extended all our thoughts as well as words and actions.²²

Der har således været flere faktorer, der spillede ind vedrørende hans ordination. I sin dagbog til 24. maj 1738 skriver han også, at han begyndte stræbe efter og bede om en indre helliggørelse. Han satte to timer hver dag til side for stilhed og bøn. Han deltog i nadveren hver uge.

På et tidspunkt hvor faderen var syg, rejste John Wesley hjem for at varetage faderens præsteembede. Og mens han er hjemme sker der noget i Oxford. Hans bror Charles var kommet til byen som en livsglad og noget verdsligsindet ung mand. Og så sker der noget, som Charles, betegner som et andet menneskes forbøn fik ham til at vågne op af dvale. Hvem anden kan "dette menneske" have været end mor Susanna?

John Wesley bliver af rektor kaldt tilbage til sin gerning og slutter sig umiddelbart til den lille kammeratskabskreds og bliver ret hurtigt leder af den. Det skyldes også ham, at klubben ikke endte i sværmeri.

1:4 Det sociale arbejde tager form

Manfred Marquard peger på to selskaber, der udviklede sig og voksede ved siden af den lille kreds af en lokal klub: The Society for Promoting Christian Knowledge (SPCK grundlagt i 1698) og Society for the Propagation of the Gospel (SPG grundlagt i 1701). SPCK arbejdede blandt andet med at oprette skoler for børn i London, hvor de kunne oplæres i katekismen, trykke gode bøger, specielt til de fattige. SPG opfordrede kirken til at drage omsorg for engelske borgere i de nye kolonier, samt at evangelisere blandt de indfødte.

Den Hellige klub udvikler sig hurtigt til at blive noget mere end en sluttet kreds for studier og bøn, selv om dette var den basis hvorpå hele det senere sociale arbejde metodismen efterhånden udviklede sig. Der er specielt fire områder, hvortil John Wesley og vennerne i klubben retter deres opmærksomhed: To fængsler i Oxford – Fattige familier – Arbejderhjem – skole for underprivilegerede børn.²³

Her har vi, det egentlige startskud til alt det sociale og etiske arbejde metodismen op gennem historien har været engageret i. Om wesleyansk etik siger Tore Meistad følgende:

I wesleyansk etikk er forholdet mellem erfaring, tolkning og handling særlig nært. Den kristnes gerning opfattes helt konsekvent som en frukt af troen. Ytterst hviler de med andre ord på den troendes erfaring af Guds frelsesgave. Tolkningen af gavens karakter kombinert med en fornyet forståelse av verden som omgir den troende, vil deretter føre til at gaven formidles videre til verden i form af konkrete kjærlighetshandlinger.²⁴

Meistad mener, at etikken ikke kun udformes som en funktion af sit grundlæggende værdisystem, men også i forhold til menneskesynet.

²² John Wesley's Journal side 47

²³ Manfred Marquardt: John Wesley's Social Ethics – Praxis and Principles

²⁴ Tore Meistad: Frelsens Veg. Teologi og etikk i wesleyansk tradisjon. Side 22

Guds nåde er givet til menneskene, som derigennem bliver kanaler for Guds kærlighed til verden.

I spørgsmålet om menneskesyn og Etik henviser Meistad til en tabel udarbejdet af Roald E. Kristensen²⁵, som illustrerer hvordan forskelligt menneskesyn fører til forskellig etisk orientering. (Tabellen findes som bilag nr. 1.)

Meistad stiller spørgsmålet: Hvordan bliver forholdet mellem etik og menneskesyn, når menneskesynet er religiøst?, og svarer:

Det vil variere ut fra teologisk orientering. Utgangspunktet for menneskesyn, for eksempel, kan enten være kollektivistisk eller individualistisk, eller begge deler. Den wesleyanske tradisjonen er på en og samme tid orientert ut fra den hebraiske paktstanken med dens sterke kollektivistiske karakter, dels ut fra den pietistiske omvendelsestanken, som forudsætter indi-videts mottakelse av Guds nåde. Bortsett fra forbrukskulturens menneskesyn, som fundamentalt står i motsetning til wesleyansk tradisjon på grunn av sin amoralske forutsetning, kan andre menneskesyn fylles med religiøst innhold.²⁶

Når man skal prøve at give et rids af John Wesley og senere metodismens socialt/etiske arbejde, vil man hurtigt opdage, at det næsten ikke fandtes det område, hvor metodismen ikke var at finde. Derfor vil en fyldestgørende beskrivelse af hele det socialt/etiske område i metodismens historie være en næsten uoverkommelig sag. Derfor skal der i det følgende kun gives nogle eksempler på de områder, hvor metodismen lod sig involvere.

Et af de områder hvor John Wesley gav bevægelsen et godt redskab, må siges var oprettelsen af klassesystemet. Herigennem lærte han deltagerne også at have omsorg for hinanden på så og sige alle niveauer af tilværelsen.

Klassesystemet:

Sidst på året 1739 henvendte 8 - 10 personer sig til John Wesley i London, da de var kommet frem til en dyb overbevisning om synd og til en alvorlig længsel efter forløsning. Sammen med to eller tre andre, som kom næste dag, ønskede de, at Wesley skulle tilbringe nogen tid sammen med dem i bøn samt give dem råd om, hvorledes de skulle kunne undfly den kommende vrede, som de bestandig så hængende over deres hoveder. For at få mere tid til denne vigtige gerning fastsatte Wesley en dag, hvor de alle kunne mødes, hvilket de fremover gjorde hver torsdag aften.

De omtalte personer og i øvrigt alle, der ønskede at tilslutte sig dem (og antallet forøgedes stadigt), fik fra tid til anden sådanne råd af Wesley, som han anså for mest nødvendige for dem. De afsluttede altid deres møder med bøn, afpasset efter deres forskellige behov.

Dette var begyndelsen til de metodistiske selskaber, først i Europa og siden i Amerika. Sådant et selskab er ikke andet end ”en forening af personer, som har gudfrygtighedens form og søger dens kraft. De er forenede for at bede sammen, for at modtage formanigens ord

²⁵ Roald E. Kristiansen 1991 Lærer ved Alta Lærerhøgskole, Norge.

²⁶ Tore Meistad: Frelsens Veg. Teologi og etikk i wesleyansk tradisjon. Side 23

sammen og for at våge over hverandre i kærlighed, således at de kan hjælpe hverandre med at arbejde på deres frelse.”

For at det kan være lettere at erkende, hvorvidt de virkelig gør fremskridt, er hvert ”selskab” opdelt i mindre grupper, der kaldes klasser, der sammensættes efter medlemmernes respektive bopæl. Der er omkring 12 personer i en klasse, deraf er den ene betegnet som leder. Klasselederens pligt er:

I. At opsøge hver person i sin klasse mindst en gang om ugen for (1) at forhøre sig om, hvorledes vedkommendes sjæl trives, (2) at give råd, irettesætte, trøste eller formane, eftersom situationen kræver det, (3) at modtage det, vedkommende er villig til at give til støtte for prædikanterne, kirken og de fattige.

II. At mødes med præsterne og selskabets medhjælpere en gang om ugen for (1) at underrette præsten, om der er nogen syg, eller nogen fører et dårligt liv og ikke vil modtage irettesættelse, (2) at betale det beløb til medhjælperne, som han i den forløbne uge har modtaget i sin klasse.²⁷

John Wesley så de sociale forhold og specielt den sociale uretfærdighed som fandt sted i datidens England som en udfordring til teologien. Dette er kort beskrevet i citatet fra Robert Niensens bog: Noget om Metodistkirken på side 5

Skal man bruge et bibelord om Wesleys syn på det kristne liv og han næstekærlighed, er der mange muligheder. Et af dem kunne være fra Galaterbrevet 5:6: hvor der tales om tro, virksom i kærlighed. Ifølge Vilém Scneeberger understregede Wesley at denne kærlighed ikke kun omfatter de troende, men alle mennesker.²⁸

John Wesley var gennem hele sit liv var konservativ, politisk set. Han var altid loyal overfor myndighederne. Han var overbevist om, at kongen havde fået sit mandat fra Gud og ikke af folket. Men det betød ikke, at han i et og alt godtog samfundet sådan som det var. Han ønskede at forandre samfundet ved at overbevise øvrigheden om nødvendigheden af det.²⁹ Men ikke nok med at han påpegede årsagerne til den sociale uretfærdighed han fandt; han gav også anvisninger på hvordan man kunne løse problemerne. Den 9. december 1772 skrev han en artikel: ”Tanker om den nuværende knaphed på fødevarer” Hans redegørelse for denne knaphed var: Arbejdsløsheden, varemangel og høje priser på fødevarer, ødselhed med korn til brændevinsproduktion, de riges forbrug, monopolisering af goderne og fjernelse af småbrug, stigende forpagtningsafgifter og skatter som steg på grund af stigende statsgæld. Konklusionen var klar: ”Tusinder af mennesker over hele landet går til grunde på grund af mangel på ernæring. Dette skyldes forskellige årsager, frem for alt brændevinsproduktion, skatter og luksus.”³⁰

Bibelen var for John Wesley den vigtigste bog. Han foretog sig intet uden at Bibelen var med som ”navigator” hele vejen igennem. Dette får man hjælp til at se, ved at læse Thorvald Källstads bog: ”John Wesley and the Bible.”

²⁷ Metodistkirkens Lære og Kirkeordning 1997 side 86 – 87

²⁸ Vilém Scneeberger: Theologische Wurzeln des sozialen Akzents bei John Wesley. side 148.

²⁹ Ibid. side 15

³⁰ Ibid. side 15

Vækkelsen havde begyndt at tage form, og i dens kølvand fulgte så de socialt/etiske udfordringer. Wesley havde, uden tvivl, det mål at bekæmpe den sociale uretfærdighed der fandtes i England på 1700 tallet. John Wesley og medlemmerne af den Hellige Klub kom til at beskæftige sig med:

1:5 Hjælp til de fattige.

Wesley var klar over, at fattigdom ikke skyldtes karaktersvigt, dovenskab, eller var udtryk for Guds straf. Han mente også, at arbejdsløshed som oftest var uforskyldt. Det var at se som en polemik mod Calvinisterne, der mente, at der gik en lige linie mellem det at være udvalgt af Gud og eje materiel velsignelse. Derfor var det ganske naturligt for deltagerne i Den Hellige Klub at have praktisk omsorg for sin næste. Denne omsorg fandt man også i det klassesystem, som John Wesley indførte. Man mødtes hver uge til bøn, bibellæsning og samtale. Der blev også samlet penge ind som senere blev uddelt til de trængende. Det være sig i form af kontanter, klæder, mad, kul til opvarmning eller medicin til syge. Da John Wesley senere blev præst i London, satte han dette mere i system. Han oprettede endog en lånekasse, da han med gru havde set, hvordan fattige groft blev udnyttet med store renter af lånte penge. I sin bog: "Wesley and the People Called Methodists" beskriver Richard P. Heizenrather dette meget udførligt.

1:6 Uddannelse.

På Wesleys tid fandtes der ikke et offentligt skolesystem for alle børn. Det var forbeholdt adelen og de rige, hvis børn blev sendt på Public Schools eller undervist af privatlærere der hjemme. Selv om det tidligere omtalte selskab, The Society for Promoting Christian Knowledge (SPCK) indenfor den anglikanske kirke drev elementær undervisning for fattige børn, så var det en udbredt almen opfattelse at de fattige børns vigtigste opgave var at tjene penge til hjælp for familiens underhold, og derfor var der ikke tid eller behov for at undervise dem. Allerede under studietiden i Oxford begyndte John Wesley undervisningen af fattige børn. Den første skole for børn af kulminearbejderne blev på hans initiativ opført i Kingswood ved Bristol. Han var bevidst om, at dette sociale arbejde havde værdi, for hans synspunkt var, at alle mennesker har lige stor værdi.

Allerede fra 5 års alderen tilbød de børnene undervisning, og mon ikke dette er et ekko fra hans egen tid på "skolebænken" i præstegårdens køkken i Epworth?

En anden ting som metodismen blev stærkt involveret i, var søndagsskolebevægelsen i England. Den blev grundlagt af den anglikanske redaktør Robert Raikes og fik en eksplosiv udvikling også blandt metodisterne. Dog er det ikke sikkert, at det var Raikes, der var den egentlige pioner på dette område. Ifølge Manfred Marquard havde Hannah Ball året forinden (1869) i High Wycombe startet en metodistisk søndagsskole åbenbart uden direkte indflydelse fra John Wesley. I søndagsskolerne blev der ikke kun undervist i religion, men også i almindelige emner, da de fattige børn resten af ugen var beskæftigede i kulminerne.

1:7 Kampen mod alkoholen.

Den destruktive virkning alkoholen havde på det enkelte menneske, familien, økonomien og samfundsstrukturen har altid haft John Wesleys bevågenhed. Man siger, at det var pøbelen i Epworth, der ville sætte en forskrækkelse i Samuel Wesley, og dette skete ved branden i præstegården.

Folk i Epworth var i det hele ikke merkbart underdanige i forhold til geistlighet og adel. De var ikke bare selvstendige, men også upolerte og røffe, og familien Wesley skulle få kjenne dem på kroppen: Kuene ble stukket ned, lin og korn røsket opp, og sannsynligvis var også brannen i 1709 påsatt. Prestens kirketugt var dem noen hakk for sterk.³¹

Johns far hadde tordnet mot den løssluppenhet, der var blandt folk og spesielt det alt for store forbruk af alkohol. I en artikkel fra 1772³² hadde John Wesley påpeget det forkerte i, at kornet blev brugt til brændevinsproduktion i stedet for at mætte de sultende. Han var sig bevidst, at brændevinen var nedbrydende, at mennesker ved dets misbrug kunne få ubodelige skader, samt at det var til stor skade for hele nationens ve og vel. Han anså drikfældigheden og endog moderat forbrug som en synd ikke kun mod en selv og sin næste, men mod Gud. Men alkoholbrændingen fortsatte, og som følge deraf blev slaveriet opretholdt. Utrætteligt fortsatte John Wesley sin kamp mod alkoholen og dens misbrug.

1:8 Sundhed

Blandt opgaverne for medlemmerne i klasserne var også de, at man skulle tage sig af hinanden. Dette innebar også, at man hadde omsorg for hinandens åndelige og materielle velfærd. Der blev i klasserne dannet besøgsgrupper, som også besøgte ikke metodister.

Gennem hele livet nærde Wesley en stor interesse for medicin. Han hadde deltager i flere medicinske forelæsninger mens han studerede i Oxford. Hygiejnen var under enhver kritik den, ernæringen var dårlig, man hadde liden kundskab om sygepleje, og lægerne tog ofte høje priser for behandling og medicin. Derfor behandlet Wesley selv syge, gav dem medicin og de fik derefter besøg fra klasserne. Han opprettede det første ”dispensary” i London, som var en mellemting mellom apotek og poliklinik. Han udgav endog en lægebog ”Primitiv Physics, an easy and natural method of curing most deceases.” Den udkom i 1747 og i 1828 kom 32. oplag. Dette var den mest udbredte bog blandt nybyggerne i USA. Det siges at det store lægemiddelfirma ”Booths” begyndte sin virksomhed med at blande medicin efter Wesleys opskrifter.

Heraf ser vi, at Wesley hadde et holistisk syn på mennesket. Inden han udgav sin lægebog gav han sine prædikanter en anbefaling:

Recognizing that the need of the people were more than simply spiritual, Wesley asked the preachers to keep ”a little stock of medicines” at the preaching-houses in London, Bristol and Newcastle, to support the remedies prescribes in Wesley’s recently published *Collection of Receipts*.³³

³¹ Ingvar Haddal: Med tusen tungers lyd. side 14

³² Lloyd’s Evening Post 9. dec. 1772 (Tore Meistad: Frelsens Veg. Side 303)

³³ Richard P Heitzenrater: Wesley and the People Called Methodists side 154

1:9 Arbejdet i fængslerne, og for slaverne.

Allerede under sin Oxfordtid var Wesley optaget af de indsatte i fængslerne og deres forhold. Han og vennerne besøgte fangerne, øvede sjælesorg, forkyndte Guds ord for dem, gav undervisning til de, der ønskede at lære at læse, formidlede advokatbistand, hjalp familierne og sørgede for dem, når deres straf var overstået.³⁴

Efterhånden som vækkelsen brød frem, blev dette arbejde meget stort. Forholdene i fængslerne var ikke gode. Mænd og kvinder var stuvet sammen, drukkenskab og prostitution florerede. I dette arbejde er der en person, Wesley fremdrager som et godt eksempel. Abel Dagge, en fangevogter i Newgate i Bristol sørgede for bedre forhold i fængslerne, blandt andet at kvinder og mænd blev skilt ad, samt at der blev skabt mulighed for at arbejde indenfor murene.³⁵

Der var mange krigsfanger i England. I 1759 besøgte Wesley en gruppe på 1100 franske krigsfanger, der levede under meget dårlige forhold. Wesley satte en indsamlingsgang i gang og skaffede helt fornødne ting til dem.

I de seneste år af sit liv rettede Wesley også sin opmærksomhed mod slaveriet. Her, som så ofte med andet, var det kvækerne der havde været foregangsmænd på området. I 1761 havde de vedtaget at udelukke alle medlemmer som var engageret i slavehandel.³⁶ Såvel i den engelske kirke som i frikirkerne var der personer, der havde talt slaveriet imod. John Wesley havde i 1772 læst et angreb på slaveriet skrevet af kvækeren Anthony Benezet. Dette åbnede hans øjne for hvilken umenneskelig situation slaveriet var og i 1774 udkom hans ”Thoughts on Slavery”, hvor han rettede et kraftigt angreb på hele slaveforholdet. Anthony Armstrong mener at John Wesley havde sat sig godt ind i detaljerne inden han skrev sit angreb. Det er også hævet over enhver tvivl, at metodismens massive mobilisering mod slaveriet har stor andel af æren for slaveriets ophør.³⁷

Kampen mod slaveriet er betinget af Wesley’s menneskesyn. Her er Wesley imod calvinisterne, som deres prædestinationslære hævdede, at slaveriet var Guds dom over mennesket.

For at vise forskellen mellem Wesley og Calvin, skal kort nævnes nogle af nøgleordene i deres opfattelse:

Wesley: Guds nåde – frie vilje – helliggørelse – socialt engagement.

Calvin: Prædestination – ufri – Guds straf – social ligegyldighed.³⁸

John Wesleys kamp mod slaveriet og slavehandelen bragte frugt. I 1808 vedtog underhuset William Wilberforce’s lovforslag om slavehandelens afskaffelse. Wilberforce skrev i 1787 følgende i sin dagbog:

³⁴ Herom kan læses mere i bl. a. Manfred Marquardt: John Wesleys Social Ethics – Praxis and Principles.

³⁵ Læs mere om Dagge i ovenstående bog side 83

³⁶ Richard M. Cameron: Methodism and society in historical perspective. Methodism and Society, vol 1. side 53

³⁷ Anthony Armstrong: The Church of England. The Methodists and Society.

³⁸ For yderligere uddybning af dette henvises litteratur om disse emner, f. eks. Odd Hagen: Vår Kristne tro. John Stacey: Groundwork of Theology. Robert E. Cushman: John Wesley’s Experimental Divinity.

”Gud den Almægtige har stillet mig over for to store opgaver, slavehandelens afskaffelse og en reformering af Englands moral.”³⁹

Denne holdning hos Wilberforce var et indirekte resultat af Wesleys arbejde.

1:10 Forholdet til penge

John Wesley rettede sin opmærksomhed mod penge. Han havde kæmpet for, at de fattige skulle få bedre forhold, og dette havde jo både sine fordele og ulemper. Flere penge mellem hænderne betød også større fristelser. (Som bilag nr. 2 er vedhæftet en udtalelse fra Det norske Bispemøde i 1992)⁴⁰

Wesley så tydeligt og klart de mange farer, der truede i øget velstand, specielt hos de fattige, men også den fare der lå hos de bedre stillede til ikke at bryde sig om deres næste i samme omfang som tidligere. I flere af sine prædikener tager han derfor rigdommens farer op til debat, og i en af dem hører vi de kendte ord: ”Tjen så meget du kan – spar så meget du kan – giv så meget du kan!”

Der er en stor forskel på den calvinistiske tese at rigdom var et bevis på, at man var udvalgt af Gud (prædestinationslæren) og det metodistiske syn på kapitalismen. Det calvinske synspunkt klagøres af Max Weber.⁴¹

1:11 Svaghed og styrke ved Wesleys sociale etik

Manfred Marquard mener at der er både svagheder og styrke i Wesleys sociale etik. Delvis på grund af ensidig overdrivelse førte Wesleys undervisning og eksempel til nogle uheldige eksempler, hvilket nemt kan genkendes i historiens løb.

Som eksempel på svagheder nævner Marquard: Det konservative syn på staten – afvisning af strukturelle ændringer i samfundet – manglende politisk forståelse.

Af styrken ved Wesleys sociale arbejde nævner Marquard forholdet mellem Tro og gerninger – kærlighed og motiv – individ og samfund – praksis og teori.⁴²

Marquard henviser til, at Wesley opfordrede andre til at opdage sociale problemer så tidligt som muligt og undersøge deres årsager, samtidig med, at han gjorde det klart, at analyser alene ikke betød en løsning før de praktiske konsekvenser var truffet på baggrund af undersøgelserne. Derfor bør der være en nær forbindelse mellem opdagelse af et socialt problem og handling. Ifølge Marquardt traf John Wesley ikke altid den rigtige bedømmelse, men han gav et eksempel og satte i gang en humanitær bevægelse som ledte til langt større reformer, end han selv havde forestillet sig.⁴³

³⁹ Garth Lean: John Wesley side 137

⁴⁰ Forbrukersamfundet som etisk udfordring. Verbum, Oslo 1993 Denne udredning tager op mange af de sider, vi står overfor i det moderne samfund, når det gælder forbrug af verdens ressourcer.

⁴¹ Manfred Marquardt: John Wesley's Social Ethics – Praxis and Principles. side 41 ff.

⁴² Manfred Marquardt: John Wesley's Social Ethics – Praxis and Principles. side 133 ff.

⁴³ Ibid. Side 137 ff.

Kapitel 2.

Vækkelsen satte spor.

Den metodistiske vækkelse fandt vej over Atlanten og kom derfra til mange andre dele af verden. I dag er den et af de største protestantiske kirkesamfund i verden og har i dag et omfattende socialt program og arbejde. På mange områder er metodistkirken i front med udtalelser (se The Book of Resolution of the United Methodist Church) om forskellige emner, nødhjælp, oplysning (f. eks. om alkoholmisbrug og andet) samt udformning af programmer til brug i forskellige sammenhænge.

Op gennem tiderne har mange på forskellige måder fulgt i John Wesley's spor, og sammen med ham sat varige spor hos individuelle såvel som i hele samfundet.

En af de personer, der har sat nogle tanker i gang hos mig er Colin Morris. I 1968 udkom hans bog "Uden for min dør" (originaltitel: Include me out!) I forordet skriver dr. theol. Johannes Aagaard:

Hvem som helst kan ikke kritisere kirken for hvad som helst. Men Colin Morris er ikke hvem som helst, og hans kritik gælder ikke hvad som helst. Han er en af den økumeniske bevægelses mest erfarne mænd, metodist med rige Afrika-erfaringer, nær ven med Kenneth Kaunda fra Zambia og med hele sin person forbundet med den økumeniske bevægelses forsøg på at finde frem til en fornyet og forenet kirke.⁴⁴

Det var en zambisk mand, der faldt død om kun 100 meter fra Colin Morris gadedør, der fik ham til at standse op og stille sig selv og dermed kirken en mængde spørgsmål. Selv siger Colin Morris, at der skulle en lille mand med en slunken mave, som ifølge politirapporten ikke ejede andet end et par shorts, en laset skjorte og en tom kuglepen, for at få ham til at indse, at hele sammenslutningshistorien var ét eneste stort bluffnummer i datidens engelske kirkehistorie.⁴⁵ Lad mig tage nogle få løsrevne citater fra bogen: Jeg er bange for kirken! – Når alt kommer til alt, hvad er så kirken til for? – Nu ved jeg, at det, der virkelig betyder noget, ikke er at kirken overlever, men at den lille mand med den slunkne mave gør det. – Men det vigtigste er at møde nøden.

To ting, der betød meget i kirkens første dage, var dels oprettelsen af klassesystemet, (omtalt på side 9-10) samt udformningen af de almindelige regler. I klasserne fik man en gedigen undervisning i blandt andet socialt arbejde, der medførte en stor omsorg for hinanden. Og ud fra dette sprang der mange gode ideer som udviklede sig til at blive bæredygtige programmer og senere blivende institutioner. Når det gælder de almindelige regler, blev de nedfældet efter et ønske fra nogle personer, der opsøgte John Wesley for at få et hjælperedskab til at leve et fromt kristenliv. I de Almindelige Regler giver Wesley "de, der ønsker optagelse i disse selskaber (Metodistkirken) nogle praktiske anvisninger, som skal hjælpe dem til at leve et kristent liv. De må først og fremmest have et ønske om at fly fra den kommende vrede og blive frelst fra deres synder.

Et andet redskab af nyere dato er Metodistkirkens Sociale Principper.

⁴⁴ Colin Morris: Uden for min dør. Side 5

⁴⁵ Ibid. side 9.

METHODISTKIRKEN HAR GENNEM SIN HISTORIE været stærkt engageret i arbejdet for social retfærdighed. Dens medlemmer har ofte taget klare standpunkter til omstridte spørgsmål,

omfattende kristne grundsætninger. De første metodister udtrykte deres modstand mod slavehandel, smugling og grusom behandling af fanger.

The Methodist Episcopal Church, North, vedtog en social trosbekendelse i 1908. Inden for de næste 10 år blev lignende erklæringer vedtaget af The Methodist Episcopal Church, South, og af The Methodist Protestant Church. The Evangelical United Brethren Church vedtog en erklæring om sociale principper i 1946 ved sammenslutningen af The United Brethren in Christ og The Evangelical Church. I 1972 - fire år efter foreningen af The Methodist Church og The Evangelical United Brethren Church — vedtog Metodistkirkens Generalkonference følgende nye erklæringer om sociale principper, som blev revideret i 1976.

De sociale principper repræsenterer en bestræbelse fra Generalkonferencens side på, efter bøn og grundig gennemtænkning, at udtale sig om mellem menneskelige spørgsmål i vor tid ud fra et sundt bibelsk og teologisk grundsyn, sådan som det historisk kommer frem i metodistisk tradition. De er i den bedste profetiske ånd ment at være til oplysning og overbevisning. De sociale principper er et kald til alle Metodistkirkens medlemmer til en dialog om tro og liv i bøn og studier.⁴⁶

Disse udtalelser er opdelt i syv afsnit kaldet §er, og omhandler følgende hovedemner:

I. Den naturlige verden – II. Det opdragende fællesskab – III. Det sociale fællesskab – IV. Det økonomiske fællesskab – V. Det politiske fællesskab – VI. Verdens-fællesskabet – VII. Vor sociale bekendelse. (Metodistkirkens Sociale Principper er i sin helhed vedhæftet som bilag nr. 4)

I et skrift udgivet af Det Økumeniske Center i 2001- Hjerte for svin – Hjerte fra svin - præsenteres De Sociale Principper i afsnittet ”Hvad er kirkens røst?” Skriftet er et bidrag til debatten om xenotransplantation og sundhedsetik, og artiklen viser, at Metodistkirken også har et ord at sige i denne debat.

Ofte hører man dette spørgsmål – ”Hvad er kirkens røst?” i forskellige situationer når debatten kommer ind på spørgsmål som har med menneskelivet at gøre. Sådan også når spørgsmålet om medicinsk eksperimentering, genteknologi og andet er oppe i medierne m.v.

Da hører man gerne disse spørgsmål: ”Hvad siger kirken?” – Hvad er Bibelens svar på dette?”

Mange fristes til at give et éntydigt svar, for det var jo det enkleste at gøre. Men på dette som på så mange områder har hverken kirken eller Bibelen et éntydigt svar. Kirkens røst på dette område – og da tænkes på den universelle kirke og ikke en bestemt kirkeretning – er mindst lige så broget som menneskers syn på samme spørgsmål.⁴⁷ Der er mange områder i livet som De Sociale Principper berører, og det sker på baggrund af kirkens lyse menneskesyn, som er grundlagt på Guds kærlighed og omsorg for mennesket og menneskets kald og opgave til at tage vare på det skabte.⁴⁸

⁴⁶ Metodistkirkens Lære og Kirkeordning 1997 side 105 ff.

⁴⁷ Hjerte for Svin – Hjerte fra svin. Flere forfattere. Det økumeniske Center, Århus 2001. Forfattere til afsnittet: Hvad er kirkens røst: Rita og Knut Bjarne Jørgensen. Side 51

⁴⁸ Hjerte for Svin – Hjerte fra svin. Flere forfattere. Det økumeniske Center, Århus 2001. Forfattere til afsnittet: Hvad er kirkens røst: Rita og Knut Bjarne Jørgensen. side 56

Metodistkirken har altid haft klare holdninger når det gælder sociale spørgsmål. Denne side af kirkens arbejde bør på ingen måde nedprioriteres, men kirken skal være en vægtterøst også i det moderne samfund.

2: 1 Fra England til Danmark via USA.

Metodismen kom til Danmark fra England, men var forinden en lille omvej om Amerika. I dette store, nye, land Amerika, hvortil mange danske var udvandret, mødte udvandrerne en gren af kirkens sociale arbejde. I New Yorks havn mødte mange søfolk og immigranter metodismen for første gang. Mange blev grebet af den og bragte metodismens med sig tilbage til fædrelandet, i de fleste tilfælde Skandinavien. (I årene 1814-1844 kom der 32.974 danskere til New York.

Det sted, hvor mange skandinaver mødte metodismen, var Bethelskibet, et skib, der lå i New Yorks havn. Metodistkirken i USA havde en slags sømandsmission - The Methodist Mariners' Bethel. Denne sømandsmission fandtes ikke kun i New York, men havde også afdelinger i andre større havnebyer. Med i dette arbejde var svenskeren Peter Bergner. Han samlede penge ind og købte et gammelt skib, der fik navnet John Wesley. Arbejdet ombord på skibet, hvor den første svenske metodistprædiken blev holdt 25. maj 1845 voksede, hvilket betød, at først den svenske, så senere den norsk –danske menighed måtte gå i land og etablere sig i kirker.⁴⁹

Bethelskibet kom til at fungere som et stort hjælpeorgan for de mange indvandrere, således fungerede dette underlige fartøj som fattigforsorg, efterlysningsbureau, arbejdsformidling, posthus og rejsebureau. For mange var dette det eneste sted de fik hjælp til at komme videre efter de havde sat deres fødder på det nye kontinent for første gang. Men Bethelskibets fornemste opgave var sideløbende med alt det sociale og praktiske, at forkynde evangeliet for mennesker. Dette var helt i tråd med John Wesley's ånd. Ved en konference i Leeds 1753 udfærdigedes nogle regler for en hjælper i arbejdet. Nogle af dem lød:

”Vær præcis. Gør alt lige til tiden. Og prøv i almindelighed ikke på at forbedre vore regler, men hold dem.

I har intet andet at gøre end at frelse sjæle. Slid derfor i det, og lad jer slide op i arbejdet.

Notabene. Det er ikke et spørgsmål om at prædike så og så mange gange ... men om at frelse så mange sjæle som I kan ... Derfor har I brug for al jeres forstand og for at holde hovedet klart.”⁵⁰

Kirken i Amerika forstod meget hurtigt at tage arven fra John Wesley op, fortsætte hans arbejde, samt videreudvikle den. I 1784 stiftedes The Episcopal Methodist Church og blev den eneste etablerede kirke i Amerika. På mange områder er kirken i Amerika i dag banebrydende for meget af det arbejde, vi finder rundt om i verden. Metodistkirken i USA har flere afdelinger, som tager sig af forskellige programmer og opgaver, og giver støtte til udvikling af disse også i andre lande. På det diakonale og sociale område arbejder General Board of Church and Society (Rådet for kirke og samfund) med mange projekter både i USA og andre steder i verden. Et program som denne del af kirken beskæftiger sig med er: Special Program on Substance Abuse and Related Violence. (arbejdet med misbrug og vold etableret i 1990'erne). Flere steder i Europa har man adopteret dette program, samt udviklet nye programmer

⁴⁹ Men ét jeg ved. Den Danske Metodistkirkes historie side 11 ff.

⁵⁰ Garth Lean: John Wesley. Side 73 – 74.

specielt når det gælder problemet med misbrug af alkohol. Danmark blev en del af dette program, da den Nordeuropæiske Centralkonference 1993 valgte at danne en komite til at arbejde med alkohol- og narkotikaspørgsmål.

Nye områder, hvor man også satser meget på det sociale er i Rusland, Ukraine, Baltikum, Polen og andre østeuropæiske områder. I Rusland og Ukraine har man oprettet mange menigheder og arbejder her med alkohol- og narkotikaproblemer, men også arbejdet med gadebørn er der stor interesse for.

Danskeren Christian Willerup havde som så mange andre emigranter mødt metodistkirken i USA, var blevet metodist, tog uddannelse som præst og bliver superintendent for arbejdet i Skandinavien. Han rejser til Norge, og på vej dertil besøger han Danmark. Senere kommer Willerup tilbage til København for aktivt at gå ind i arbejdet der. Den 8. august 1858 holdes den første danske metodistgudstjeneste i Store Kongensgade 39, og starten til Metodistkirken i Danmark er begyndt. Det har sikkert været af stor betydning for det senere arbejde, at kirken blev et anerkendt trossamfund den 22. september 1865.

I Danmark kom man også til at løfte arven fra John Wesley hvad angår det sociale arbejde, hvilket viser at den diakonale og social/etiske ånd levede videre, længe efter den var plantet i den engelske muld.

I kapitel 2 Vækkelse og kirkebyggeri, skriver Elisabeth Karlsen i bogen ”Men ét jeg ved...”:

Afholdsbevægelsen var kun et lille hjørne af Metodistkirken. Men som en folkelig bevægelse i samfundet som helhed kunne den måle sig med arbejderbevægelsen og Socialdemokratiet. den talte 130.000 medlemmer da den var på det højeste. (Afholdsbevægelsen vil blive beskrevet i næste kapitel)

To organisationer under Metodistkirken i Danmark har, foruden Afholdssagen, været eksponent for kirkens sociale arbejde, nemlig Betaniaforeningen og Centralmissionen (Nu hedder sidstnævnte Metodistkirkens Sociale Arbejde – Centralmissionen)

2:2 Betaniaforeningen

Denne gren af kirkens arbejde blev startet i 1906 af pastor Chr. Jensen. Formålet med foreningen var at starte diakonissearbejde, og allerede 1907 kunne de første tre søstre begynde deres arbejde. Betaniaforeningens formål var blandt andet ”at skaffe kyndig pleje i sygdomstilfælde, at skaffe ledere til børnehjem og at udøve anden beslægtet virksomhed, alt ved hjælp af dertil uddannede diakonisser (”søstre”). To af ”søstrene” blev ansat i Vejle og en i Lemvig. Flere fulgte efter og snart fandt man Betaniasøstre flere steder i landet. I 1913 blev der ved årskonferencen fremlagt planer om at opføre et Diakonisse- og Plejehjem i Århus. Selve indvielsen fandt sted i 1917 og senere blev hjemmet yderligere udvidet. I 1930 køber man en villa på Frederiksberg i København og starter straks en ombygning. Disse to hjem har fyldt det meste af Betaniaforeningens arbejde og historie. Fra at være totalt privatdrevne hjem har man ad åre indgået aftale med det offentlige, men hjemmene er stadig selvejende institutioner under metodistkirken i Danmark.⁵¹ På dette område er kirken gået foran i samfundsudviklingen.

⁵¹ Robert Nielsen: Betaniaforeningen og dens Diakonisser. Side 11 ff.

2:3 Centralmissionen

En anden gren af kirkens sociale arbejde er Centralmissionen.

To store personligheder må i denne forbindelse omtales, uden dog at glemme alle de andre, der har lagt et stort arbejde i denne gren af kirken. Disse to har været at regne som pionererne, nemlig biskop Anton Bast og pastor Niels Mann.

Men inden Centralmissionen var en realitet, havde man indviet børnehjemmet Marielund i Vejle i 1905. I 1907 indviede Nexø Metodistmenighed et Ungdoms- og Sømandshjem. Man havde i Vejle og Frederikshavn i vinteren 1910 arrangeret bespisninger for børn, og i 1909 havde man i Markuskirken i København åbnet dørene og indrettet et herberge for hjemløse mænd. Alt dette arbejde blev samlet i Centralmissionen, der blev startet af daværende præst ved Markuskirken (senere Jerusalemskirken) Anton Bast. Flere aktiviteter fulgte i kølvandet af den sociale nød, der var i København, og specielt i området omkring kirken.

Man oprettede børnehjem og vuggestuer, og efter som behovet viste sig, søgte man at løse de opgaver man mente at have overskud til. Anton Bast søgte i 1912 tilladelse til at sælge mærket ”Forårsblomsten” til fordel for Centralmissionens sociale børnearbejde. Overskuddet ved dette salg gav en hjælpende hånd til blandt andet kirkens børnehjem og andre former for børnehjælp.

Børskrakket i New York 1929 satte spor over alt i verden. Dette gav store udfordringer til de sociale organisationer, deriblandt Metodistkirkens arbejde, men det var heller ikke vanskeligt at følge op på det allerede påbegyndte arbejde.

I 1942 skete en stor ting for Centralmissionen, for da opførte man ferielejren Solborgen på Hønsinge Lyng nær ikke langt fra Nykøbing Sjælland. Denne lejr har været til stor gavn og glæde for Centralmissionens arbejde, og fungerer den dag i dag blandt andet som et socialt arbejde til gavn mange enkeltpersoner og grupper.

Af Centralmissionens første årsberetning i 1911 fremgår det at man havde følgende aktiviteter:

- Gratis arbejdsanvisningskontor
- Gratis natteherberg for hjemløse. Her kunne de hjemløse sove i op til 5 på hinanden følgende nætter og få deres daglige forplejning. Om dagen skaffede man dem arbejde i byen, eller beskæftigede dem med forefaldende arbejde i Centralmissionen.
- Gratis bespisning af nødlidende i kirkens krypt.
- Gratis beklædning for børn og voksne i det omfang der kunne skaffes klæder og fodtøj. En del af menighedens kvinder syede og omsyede tøj til uddeling.
- Gratis børnebespisning hver søndag året rundt for børn fra de elendigste hjem.
- Slummission, hvor Centralmissionens medarbejdere besøgte hjemmene i de elendigste kvarterer i den indre by og søgte at afhjælpe nøden der.
- Spisehus i Borgergade. Spisekort kunne køber for 4 øre pr. stk. på Centralmissionens kontor, og desuden kunne bidragsydere gratis få spisekort til uddeling.⁵²

⁵² Men ét jeg ved. Den Danske Metodistkirkes historie side 54

Anton Bast redigerede og udgav bladet ”Fyrtårnet” både i abonnement og løssalg. Bladet kostede 10 øre pr. stk. og af dem fik sælgeren de 5.⁵³

Der er en sammenhæng mellem Centralmissionens opstart og Social-Gospel-bevægelsen, som er en modvægt til helligørelsesbevægelsen og den senere pinsevækkelse. Social-Gospel-bevægelsen søger en konkret og umiddelbar bibelforståelse til efterfølgelse. Helligørelsesbevægelsen er derimod en spiritualisering og åndeliggørelse af evangeliet. Sidstnævnte bevægelse arbejdede for kirkefolkets helligørelse og personlige modning gennem bibelstudier, bøn og selvransagelse. Mange i kirken mente, at Helligørelsesbevægelsen gjorde metodisterne selvoptagne og tilsidesatte kirkens sociale ansvar.

På denne baggrund opstod ’social gospel’ bevægelsen, hvis fortaler var generalsekretær i kirkens missionselskab i USA, dr. Frank M. North.⁵⁴

Det store arbejde biskop Bast søsatte, har han hentet inspiration og idéer til blandt andet i Social-Gospel-bevægelsen, men han har også set tidens udfordring samt kirkens og evangeliets muligheder for at gøre noget for ” *mod en af disse mine mindste*” som Jesus taler om i Matthæusevangeliet kapitel 25 vers 31 ff.

⁵³ Ibid side 55

⁵⁴ Men ét jeg ved. Den Danske Metodistkirkes historie side 84

Kapitel 3.

The Social Gospel

Garth Lean beskriver i bogen John Wesley den engelske kirke som værende en slumrende kirke:

”Det 18. århundredes kirke var berømt for lærdom, dannelse og dogmatisk tolerance, men i en tid, hvor den havde det officielle monopol på omsorgen for hele folkets åndelige vel, lod den industriens arbejderklasse fuldstændig ligge og stemplede ethvert forsøg på at nå den som ”fanatisme”.⁵⁵

John Wesley ønskede på ingen måde at bryde med sin kirke, Den engelske Statskirke, der var snarere ikke plads til denne mand med de mange reformtanker og idéer. Wesley så både den åndelige og materielle nød, der var i England på den tid, og ønskede at være et redskab til at forbedre forholdene både indenfor, såvel som udenfor kirkens mure. I *Cambridge Modern History* skriver H. W. V. Temperley følgende om denne tid:

”Den første halvdel af det 18. århundrede er en materialismens tidsalder, en periode med tågede idealer og højtflyvende håb. Før århundredets midte var dets karakter fuldstændig ændret. Der opstod en bevægelse, sat i gang af en mægtig leder, som slog vand af klippen, og fik en gold jordbund til at leve igen ... Enhver tidsalder har sine særlige revsere og rebeller, mennesker, som sørger at dæmme op for eller dreje tidens strøm. Disse mænd, blandt politikerne Chatham, blandt digterne Thomson, blandt filosoferne Berkley, blandt teologerne Law, uddrog alle nye tanker, ny harmoni eller ny inspiration af tiden. Men vigtigere end nogen af disse og langt mere universel i sin indflydelse og vidtrækkende i sin gerning var John Wesley ...”⁵⁶

Wesley's liv og arbejde var med til at forandre ånden i England, og han var således med til at ændre det præg landet kom til at sætte på den nye tidsalder. Hans valgsprog: ”Hele verden er mit pastorat” – ordene i hans segl: ”πιστος ακρι τανατου” (vær tro indtil døden) og hans ord: ”Det bedste af alt er, at Gud er med os”, er et vidnesbyrd om hans eget syn på tjenesten for Gud og medmennesket. Der var ingen grænser for hans virke.

Når man læser om John Wesley og metodismens historie opdager man hurtigt det sociale islæt i bevægelsen. Det møder vi allerede i hans studentertid og i Den Hellige Klub, hvor man foruden bibelstudier og bøn, også besøgte mennesker, der havde behov for hjælp og vejledning i såvel åndelige som timelige anliggender.

Wesley's klare hensigt var at ”reformere nationen ... og udbrede skriftmæssig hellighed udover landet” (om begrebet Skriftmæssig hellighed, se næste side). Han ønskede at prædike omvendelsens og frelsens evangelium for det enkelte menneske. Han viste tydeligt, at han ikke kun var interesseret i det himmelske rige til hvilket han ønskede at forberede menneskers sjæle, men også havde stor interesse for det samfund i hvilket menneskene levede på jorden.⁵⁷

⁵⁵ Garth Lean: John Wesley. Side 91

⁵⁶ Ibid. side 10

⁵⁷ Richard M. Cameron: Methodism an Society in Historical Perspective side 326

John Wesley, troede, at evangeliet havde et socialt element, siger Richard M. Cameron og fortsætter:

”This conviction he not only taught, but lived. His saying “The Gospel of Christ knows no religion but social, no holiness but social holiness,” meant considerably less than the social gospel adopted some of his twentieth-century followers; but subsequent devilment had been in the legitimate line.”⁵⁸

John Wesley bar på en arv med sociale tanker, ideer og aktiviteter. Meget af dette møder vi i Richard P. Heitzenraters bog *Wesley and the People Called Methodists*. Men det var en broget arv, for på den ene side var han en trofast Tory (konservativ) tilhænger. Den politiske holdning i England var på Wesley's tid meget konservativ og den sociale klasseforskel var stor. På den anden side manifesterede Wesley en stor passioneret interesse i de fattiges kår. Han opfordrede og praktiserede de traditionelle metoder til at forbedre de fattiges vilkår, og han kom med forslag til institutionelle eksperimenter af social vigtighed. Han opfordrede folk til ikke kun at omvende sig og tro på evangeliet, men også at arbejde hårdt og spare penge. Derved gav han de fattige tro på sig selv, gjorde dem til forbilleder på flid og sparsommelighed, og hævdede deres økonomiske status.

3:1 Skiftmæssig hellighed

2003 var året, hvor metodister verden over fejrede 300 året for John Wesley's fødsel. En begivenhed som flere steder samlede mange mennesker for at mindes den mand der i det 18. århundrede havde en mission om at frelse verden og udbrede skriftmæssig hellighed. I dette jubilæumsår udsendte Metodistkirkens Europæiske Teologikommission en ajourført udgave med Wesley's centrale temaer til de Europæiske Metodistkirker og alle der søger efter åndeligt liv. I dette skrift, *FINDING A NEW LIFE*, står der blandt andet:

For Wesley *Scriptural Holiness* was a search, a process or to use a common word in contemporary spirituality, a journey. For the individual it was a journey from new birth to spiritual maturity, from sinfulness to 'perfection', from 'original sin' through 'justification by faith' to 'entire sanctification', to use his traditional phraseology. The personal goal of 'holiness of heart and life' was an integrated life filled with awareness of the love of God, marked by freedom from the guilt and power of sin, and lived in love towards others – a mature, responsible, fulfilled life. It was, for him and for most people, a journey begun and continued, rather than a destination reached or goal achieved. And it was a journey undertaken in company with others, in 'fellowship', not one walked alone. The implications of such transformation, he also insisted, were practical and tangible, extending to a renewed Church in England and to a reformed society. (Dokumentet findes på internettet: <http://www.methodist.org.uk> - A-Z index – EMTC Find Scriptural Holiness Project.)

Af dette kan udledes, at søgen efter skriftmæssig hellighed inkluderer socialt engagement, hvilket John Wesley selv var meget afklaret med. Man kunne måske endog tillade sig at sige, at skriftmæssig hellighed og socialt engagement er en naturlig følge af ønsket om at leve et kristent liv i Jesu efterfølgelse.

⁵⁸ Richard M. Cameron: *Methodism an Society in Historical Perspective* side 326

3: 2 Hvad siger Bibelen om begrebet ”The Social Gospel”?

Det bør være hævet over enhver tvivl at Richard Cameron har ret når han siger: *”John Wesley, troede, at evangeliet havde et socialt element.”*⁵⁹ Vi ser det i alle de levnedbeskrivelser, der har set dagens lys om John Wesley og den metodistiske vækkelses første tid og historien op til i dag. Overalt hvor metodismen vandt frem, fulgte socialt arbejde i dens kølvandsstribe.

Ikke kun i evangelierne, hvis vi med det mener de fire evangelier – Matthæus, Markus, Lukas og Johannes, i Det Nye Testamente, men gennem hele Bibelen kan vi finde en rød tråd af social tankegang. Ordet evangelium betyder ifølge Nudansk ordbog flere betydninger, men det vi oftest bruger i forbindelse med Bibelen er: *”godt budskab”*. Ordet social betyder: *”som har med samfundet og borgernes velfærd at gøre”* og *”som har med samspillet mellem mennesker at gøre.”*⁶⁰ Kæder vi disse to ords (evangelium og social) sammen, vil vi finde mange steder i vor bibel, hvor der er en direkte appel til omsorg for hinanden. Den første gang vi møder dette er i beretningen om Kain og Abel.⁶¹ Her ser vi, i Guds spørgsmål: *”Hvor er din bror Abel?”*, tydelig at det var Guds tanke, at vi mennesker skulle have omsorg for hinanden. Og gennem hele Det Gamle Testamente er der beretninger som viser os dette. I Jesu udsendelsestale⁶² til de udvalgte tolv disciple finder vi en fortsættelse af den omsorgstanke, der lå i Guds spørgsmål til Kain.

Gennem hele Jesu virke her på jorden, ser vi hvordan han havde den inderligste kærlighed til og omsorg for det enkelte menneske. Vi ser også flere eksempler på, hvordan han tog sig af den udstødte og satte personen ind i samfundet igen. Dette ser vi i beretningen om *”Den samaritanske kvinde”*.⁶³ Da den kristne menighed er dannet efter pinsedagen, møder vi mange eksempler på kirkens/menighedens sociale tjeneste. Paulus arrangerede store indsamlinger til de fattige:

”Hvad angår indsamlingen til de hellige, så skal også I gøre sådan, som jeg har forordnet det for menighederne i Galatien. v2 Den første dag i ugen skal I hver især samle sammen og lægge så meget til side, som han har råd til, så der ikke først skal foretages indsamlinger, når jeg er kommet. v3 Når jeg kommer, vil jeg give dem, I udpeger, breve med og sende dem til Jerusalem med jeres gave; v4 hvis det er det værd, at også jeg rejser, kan de rejse sammen med mig.” 1 Kor 16,1-4

Af dette ser vi tydeligt, at John Wesley var godt forankret i den Hellige Skrift i alt, hvad han foretog sig. Han havde med andre ord *”rygdækning”* for sin sociale gerning. Og selv om ikke ordet *”Social Gospel”* forekommer i Bibelen, er dens budskab om omsorg for medmennesket et af de aspekter, der kalder os til at være Kristi efterfølgere på jord. Han, Jesus, sagde: *”Men også I skal vidne, for I har været med mig fra begyndelsen.”*⁶⁴

⁵⁹ Ibid. side 326

⁶⁰ NuDansk Ordbog 2000

⁶¹ Første Mosebog 4, 1-16

⁶² Matthæus 10, 7-8.

⁶³ Johannes 4,1-42

⁶⁴ Johannes 15,27

3:3 The Social Gospel in Methodism.

Efter the Civil War i USA skete der mange forandringer, og vel også forbedringer, i det amerikanske folks liv. Blandt andet skete der store forandringer i landbruget, hvor mekanisering og storbrug så småt begyndte at tage form. Industrialiseringen fik sin begyndelse. I 1860 blev omkring en milliard dollars investeret i industrien, hvor der var omkring en og en halv million beskæftiget og i løbet af mindre end 50 år var dette tal steget til fem og en halv million. Det var også i denne periode faglige organisationer og arbejderbevægelser så dagens lys. Men på skyggesiden så man også strejker som blev hyppigere og voldsommere.

”The Social Gospel” er at forstå som Amerikansk Protestantismes måde at reagere på overfor de problemer som de store forandringer som opstod da samfundet ændrede sig i retning af urbanisering og industrialisering. Bruddet mellem stat og kirke var en af de faktorer, der var med til at skabe ”The Social Gospel”. Det er betegnende at de første fortalere var at finde i kirker med en ”statskirketradition, som for eksempel Kongregationalister, Episkopale og Unitarer.⁶⁵

Metodismen i Amerika tog ”The Social Gospel” til sit hjerte, selv om der i begyndelsen var nogle barrierer der skulle overvindes. Disse barrierer lå i spørgsmål om socialt og økonomisk stillingtagen, medlemskab og læretaditioner. Metodismen var jo først og fremmest middelklassens kirke, den var for det meste at finde i små byer og i landsbysamfund. Kun nogle få steder havde kirken kontakt til de problemer, der var at finde i større byer og havde ikke den fornødne kendskab til urbaniseringens problemer. Om dette siger Richard M. Cameron:

The highly individualistic attitude which had become traditional in Methodist thinking in both religious and economic realms interposed to delay Methodist sympathy for and understanding the plight of the urban poor. The Methodists of America, as well as those of England, had clung to the individualism prominent in Wesley’s teaching longer and harder than to his message of social concern.⁶⁶

Metodister, både læge og lærde fik efterhånden øjnene op for sociale interesser. Man havde begyndt at udtrykke sin overbevisning om at det kristne budskab og ud fra dette kirkens ansvar også indebar spørgsmål om en større social forståelse og interesse.

3:4 Metodismen og Specifikke Sociale Spørgsmål.

I de sidste år af det 19. århundrede og begyndelsen af det 20. beskæftigede metodismen sig mere og mere om sociale spørgsmål og mange af disse kom med i skrivelser op til Generalkonferencen, som viste disse spørgsmål opmærksomhed. Og i løbet af det 20. århundrede blev det mere almindeligt i den metodistiske presse at kommentere disse, skønt de var emner for lovgivningen og ikke et religiøst emne.

⁶⁵ Hopkins: Rise of the Social Gospel in American Protestantism, p. 318. Of course not all the American Churches with such a background made such a contribution.

⁶⁶ Richard M. Cameron: Methodism an Society in Historical Perspective side 290

I Kapitel 1 har jeg i afsnittene 1:4-1:10 beskrevet nogle af de sociale opgaver metodismen var beskæftiget med. Men da dette specielt gjaldt England og metodismens første tid, vil jeg her komme med en kort skematisk summering af de opgaver som Metodistkirken var beskæftiget med i slutningen af det 19. århundrede og begyndelsen af det 20.⁶⁷

1. Crime and the Treatment of Criminals.

I begyndelsen af 1900 tallet var der en stor debat, også i Metodistkirkens presse I USA om dødsstraf eller ej. I *Western Christian Advocate* stod der at læse: "The criminal must be made to feel some real suffering for his crime; along with every effort for his reformation, the condemnation of society and of God for his lawbreaking and his guilt must be impressed upon him."⁶⁸

2. Economic Life.

a. Poverty.

Der blev skrevet mange artikler som opfordrede metodister til at være opmærksom på den hastigt stigende fattigdom. Problemet var bare at mange ikke havde nogen forestilling om omfanget af fattigdom og al den elendighed, der fandtes rundt omkring dem.

b. Unemployment.

Spørgsmålet om arbejdsløshed fik ikke megen plads i kirken. I 1908 skrev *the Methodist Protestant*: "There is plenty of labor for every man who is willing to work." Samtidig kommenterede avisen *Frelsens Hær*, der som den eneste institution transportererede arbejdere fra byerne til områder hvor der var mangel på arbejdskraft.

c. The Labor Problem.

I de første årtier med "The Social Gospel Movement" var problemet med arbejde det spørgsmål der fik den største opmærksomhed. *Western Christian Advocate* skrev i en leder: "Wealth and labor are mutual friends. We have often urged mutual concession as the only mode of solving this ... problem."

d. Big Business.

Richard M. Cameron siger, at den metodistiske presse er bemærkelsesværdig for hvad den ikke siger om "big business" og ikke hvad den siger.

Han har følgende slutbemærkning om dette: "Towards the end of the century increasing attention is given to the dangers, as reflected chiefly in rising price, of the "trusts"; also to more scandalous operations of stock market manipulators."⁶⁹

⁶⁷ For en uddybende forklaring henvises til Richard M. Cameron: *Methodism and Society in Historical Perspective* siderne 292 – 315

⁶⁸ Richard M. Cameron: *Methodism and Society in Historical Perspective* side 293

⁶⁹ *Ibid* side 293 – 299

3. The City's Cry

Generalkonferencen (North) opfordrede præsterne til ikke at koncentrere deres arbejde til byerne. Men i løbet af det næste kvadrennium blev "råbet" fra byerne så stort, at man ikke kunne ignorere det. Der kom mange immigranter til Amerika i denne periode og Generalkonferencen vedtog i 1852 at man ikke kunne tilsidesætte kirkens omsorg for disse. På den baggrund opstod bymissioner.

Et eksempel på dette er den fælleskirkelige Boston City Missionary Society, grundlagt 1817. Den første institutionelle metodistkirke fødtes under ledelse af J. W. Magruder i Cincinnati. Han sagde: "that downtown churches could "succeed only by being an institution of all-round salvation ... with educational, musical and industrial work doing their part ... along with the sermon."⁷⁰

I 1895 havde Magruder's Wesley Chapel en børnehave, en dagklinik, en legal hjælpetjeneste, en boligforening og en besøgstjeneste.

a. *Immigration.*

Som omtalt foroven, kom der mange indvandrere til Amerika. Dette gav metodisterne en ny opgave og i 1868 ordineredes den første kinesiske præst i Los Angeles og i 1870 etablerede den samme konference en "Chinese Mission Institute."⁷¹

4. Race Problems

I racespørgsmålet arbejdede metodistkirken meget med civile rettigheder for negre.

5. Krig og fred

The Social Gospel inkluderede ikke seriøst spørgsmålet om krig før efter den anden verdenskrig. Indstillinger mod krig havde eksisteret i svage strømninger siden kolonitiden. Benjamin Franklin var en tidlig støtte for fredsbevægelsen. Efter krigen i 1812 startede to unitarer, Noa Worcester og William Ellery Channing en bevægelse for at afskaffe krig i verden.

Metodistkirken har altid været i front når det gælder spørgsmålet om krig og fred. Ikke bare i dette spørgsmål, men senere også når det gælder privatpersoners ret til at bære og eje våben.

The Methodist Social Creed

En god måde at måle strømningerne af social interesse i Den biskoppelige Metodistkirke er at lægge mærke til det biskoppernes budskab til de følgende Generalkonferencer. Nye emner blev taget op sammen med de tidligere ved konferencen i 1896. Blandt disse var familie spørgsmål vedrørende underholdning/fornøjelser, brugen af berusende midler og skilsmisse. Konferencen beskæftigede sig også med behovet for evangelisering af byerne, som centrumskirkerne allerede var begyndt at forlade.

Mange principper angående brug af ejendom og arbejderes rettigheder blev fremlagt:

Every man has a right to acquire property by the means of activity, foresight, invention and inheritance. No man has the right to use his possessions to oppress his fellow men. Every man has a right to profit by his own labor. Every free man has a right to refuse to work for

⁷⁰ Richard M. Cameron: Methodism and Society in Historical Perspective side 299

⁷¹ Ibid side 301

another, but no man has a right to prevent another from working when and for whom he will. The concluding statement is a reiteration of the principle, historic in Methodism, of stewardship: every man is accountable to God for the use of his time, labor, and wealth.⁷²

I 1900 dukkede nogle nye emner frem i biskoppernes budskab (address): den stigende vold blandt klasser (grupper), nægtelse af civile rettigheder for negre, og den stigende kraft hos et fremmed hierarki. Ved Generalkonferencen i 1908 blev the Social Gospel officielt godkendt af Metodistkirken. Samme år vedtog konferencen det berømte "Methodist Social Creed". Harry F. Ward, præst ved Union Avenue Methodist Church i Chicagoan var arkitekten bag den sociale bekendelse. Bekendelsen blev introduceret ved en fremragende rapport som sagde, at kirken for så vidt som den var en arbejdsgiver, skulle eksemplificere de principper de fremsatte. Bekendelsens ordlyd lød:

The Methodist Episcopal Church stands-
For equal rights and complete justice for all men in all stations of life.
For the principle of conciliation and arbitration in industrial dissensions.
For the protection of the worker from dangerous machinery, occupational diseases, injuries and mortality.
For the abolition of child labor.
For such regulation of the conditions of labor for woman as shall safeguard the physical and moral health of the community.
For the suppression of the "sweating system."
For the gradual and reasonable reduction of the hours of labor to the lowest practical point, with work for all; and for that degree of leisure for all which is the condition of the highest human life.
For a release from employment one day in seven.
For living wage in every industry.

The organization of the Federation for Social Service gav sin fulde støtte til The Social Creed, og konferencen opfordrede kirken til at fortsætte sit arbejde med social virksomhed. Præsterne opfordredes til tålmodigt at studere disse problemer og uden frygt prædike evangeliet og opfodre alle metodister til at søge Guds rige i hvilken Hans vilje må ske som i himlen således også på jorden.

Siden 1908 har såvel Metodistkirkens sociale bekendelse som Metodistkirkens Sociale Principper gennemgået flere forandringer. Som bilag er vedhæftet den seneste danske oversættelse af disse. De er baseret på The Book of Discipline of The United Methodist Church 1996.

Metodistkirken udgiver også hvert fjerde år The Book of Resolutions of The United Methodist Church. Heri findes en række ældre som nye udtalelser af både politisk og social karakter.⁷³

⁷² Richard M. Cameron: Methodism an Society in Historical Perspective side 316

⁷³ The Book of Discipline of The United Methodist Church 1996 og The Book of Resolutions of The United Methodist Church. Forlag: The United Methodist Publishing House, Nasshville, Tennessee, USA.

At kalde udtalelserne ”The Social Creed” for trosbekendelse er ikke korrekt, hvilket har gjort at man i Danmark har valgt at kalde den Metodistkirkens sociale bekendelse. Ifølge Nudansk Ordbog er der stor forskel på disse to ord. Trosbekendelse er en formel erklæring, at man går ind for en trosretning. Bekendelse vil sige at erkende noget.⁷⁴

Generalkonferencen 1912 gav godkendelse til The Federation for Social Service og Harry F. Ward blev dets ledende sekretær.

Om det at kalde udtalelserne for trosbekendelse (Creed) siger Richard M. Cameron:

Calling its statement of social principles a ”creed” was perhaps a mistake, for it was destined, in the nature of the case, to undergo modifications under the changing conditions and widening social views of its exponents in the year ahead. But it was no small thing to have adopted a set of principles by which the social thinking of its membership would be stimulated.⁷⁵

⁷⁴ Politikens NuDansk Ordbog 2000

⁷⁵ Richard M. Cameron: Methodism an Society in Historical Perspective side 325

Kapitel 4.

Korte træk af Afholdsbevægelsens historie i Danmark.

Skal man, om end i korte træk, beskrive afholdsbevægelsens historie i Danmark, er det på sin plads med en kort redegørelse for afholdsbevægelsens første tid. Vi må vende blikket mod øst til Asien og specielt Indien drømmerige og eventyrlige land, hvor Brahmanismen, den fra oldtiden herskende religion, delte samfundet i kaster. Her var præsternes kaste den øverste og havde eneret på at udføre ofringerne som var nedskrevet i den hellige bog Vedaen. Den foreskrev at præsterne skulle spise offerkødet og drikke den stærkt berusende drik Soma, som var saften fra verbalplantens rod. Desværre bragte præsternes brug af den megen soma uheldige tilstande. Derfor opstod der asketiske bevægelser, som krævede afhold fra den berusende drik i det 6. århundrede f. Kr.⁷⁶

”Verdensfrelseren”, eller ”den oplyste”, som Buddha kaldtes, fodrede af enhver, der bekendte Troen på den nye lære, at han skulle overholde følgende 5 Bud:

1. Du maa ikke begære noget levende Væsen.
2. Du maa ikke tilegne dig anden Mands Ejendom.
3. Du maa ikke hengive dig til Ukyskhed.
4. Du maa ikke tale Usandhed.
5. Du maa ikke nyde berusende Drikke.⁷⁷

Anton Schmidt hævder, at Buddha, som døde 477 før Kristus, bør således ifølge sin læres påbud sættes først i rækken blandt Afholdshistoriens heroer.

En anden religionsstifter, Muhammed (571-632 e. Kr.), var også modstander af berusende drikke. I sit religiøse værk, Koranen, skriver han en betydningsfuld regel angående nydelse af vin, der bestemt erklæres for at være *en forbandet Opfindelse af Djævelen, som de troende bør afholde sig fra.*⁷⁸

Anton Schmidt begår en fejl, når han bogen ‘Afholdsbevægelsens Verdenshistorie’ begynder med Buddha, selv om han senere i bogen henviser til Bibelen, for Det Gamle Testamente har den ældste tradition, hvad angår afholdenhed, advarslers og formaninger. Der kan henvises til blandt andet følgende steder:

1. 3. Mos 10:8-11, hvor der tydeligt påbydes totalt afhold fra vin og øl.
2. 4. Mos 6:1-21, hvor vi læser om nasirærløftet.
3. Dom 13:1-7 om Samsons fødsel.
4. Dom 16:16-17. Her siger Samson ligefrem, at hans kræfter skal tilskrives det nasirærløfte han har aflagt. Samson kan dateres til 1100 f. Kr.

Ifølge Gads Bibelleksikon er en nasiræer en person, der i kortere eller længere tid har aflagt et løfte om at hellige sig Gud. Dette medførte blandt andet afholdenhed fra produkter fra vinstokken.⁷⁹

⁷⁶ Anton Schmidt: Afholdsbevægelsens Verdenshistorie I Del side 3-4

⁷⁷ Ibid. Side 4.

⁷⁸ Ibid. side 117.

⁷⁹ Gads Bibel Leksikon, Bind 2 side 109

4:1 To pionerer.

Afholdsbevægelsen kom til Danmark fra Amerika, og det var specielt i kirkelige kredse man blev tændt for denne tanke. Men selv længe inden idéen fik grobund i den danske muld, havde der været spredte forsøg på at dæmme op for det efter hånden omsiggribende drikkeri. 1700 tallets pietistiske vækkelsesbevægelser tog afstand fra drikkeriet, og en af bannerførerne i denne sag var salmedigteren, biskop Hans Adolph Brorson, og var hele sit liv afholdende fra alkohol og var endog medlem af en sammenslutning af afholdende protestantiske præster i Tyskland. På grund af blandt andet helbredsmæssige problemer afviste han at forsøge at stifte en lignende bevægelse.

En af de danske konger, Christian den 6., var stærkt grebet af pietismen, og var som følge heraf totalafholdende fra Alkohol. Hoffet var i hans tid ”tørlagt”.⁸⁰

Den københavnske lærer Ole Syversen stiftede 3. september 1843 ”Total-afholdsselskabet”. Men i 1848 blev foreningen nedlagt til trods for en stor medlemsskare i København, udgivelse af ugebladet ”Menneskevennen” og havde landets første afholdsrestaurant på Kultorvet i København.⁸¹

Vi møder to markante skikkelser som var med til at plante den nuværende afholdsbevægelse på dansk jord, **Carl F. Eltzholtz** og **John F. Hanson**. De havde det til fælles, at de begge havde været en tur i det forjættede land, den nye nation Amerika, og begge havde mødt bevægelsen i kirkelige sammenhænge.

I Foraaret 1879 begyndte den nuværende Afholdsbevægelse i Danmark, og dens stiftere var to fra Amerika hver til sit Fædreland hjemvendte Mænd, den danskfødte Præst af Metodistkirken **Carl F. Eltzholtz**, og den norskfødte Kvækermissionær **John F. Hanson**. Den første stiftede 17. april 1879 *Vejle Afholdsforening* med 44 medlemmer, og den sidste,, stiftede 25. april 1879 en Forening i Randers.⁸²

Havde de meget tilfælles, var der også forskelle dem imellem. Eltzholtz blev fortaler for den såkaldte *Evangeliske Afholdsbevægelse*, og de foreninger han sammen med sine tilhængere oprettede var præget af en kristen ånd og arbejdsmetode. Hanson's afholdsmøder havde også et religiøst islæt, men det var væsentligst på det Folkelige område han virkede, da han mente at det var en borgerlig folkesag han arbejdede for. En kort biografi af disse to lyder:

Carl F. Eltzholtz, født 10. oktober 1840, nedstammer fra en bekendt Gartnerslægt fra Brahetrolleborg på Fyn. I sin Ungdom var han Sømand og kom til Amerika, hvor han sluttede sig til Metodistkirken, blev uddannet til Præst og som saadan af Kirkestyrelsen sendt tilbage til sit fædreland. Fra Amerika godt kendt med Afholdssagen og udrustet med gode Kundskaber og fortrinlige Agitationsevner var han vel egnet til at blive Foregangsmand for sagen i Danmark.

⁸⁰ Henning Sørensen: Jubilæumsskrift – 125 år – ligeså aktuel side 5.

⁸¹ AL i 100 år.

⁸² Anton Schmidt: Afholdsbevægelsens Verdenshistorie IV Del side 216-217

John F. Hanson, født i Stavanger 13. august 1841, var tidlig udvandret til Amerika, hvor han havde været Farmer. Han tilhørte ”Vennernes Samfund” og foretog, hjemvendt til Norge flere besøg i Danmark.⁸³

Optakten til stiftelsesmødet i Vejle 1879 var en prædiken pastor Eltzholtz holdt i Metodistkirken i Vejle den 12. december 1878, en tale som vakte megen opmærksomhed. Teksten var fra Ordsprogenes Bog kapitel 23 vers 31-32: ”*Se ikke til Vinen, hvor den er rød, den perler i Bægeret; glat gaar den ned. Tilsidst skal den bide som en Slange og stikke som en Basilisk;*” (1896) Denne prædiken blev efterfulgt af nogle møder som resulterede i stiftelsen af Vejle Afholdsforening.

I løbet af 1880 dannedes to landsorganisationer, ”Den danske Totalafholdsforening” på folkeligt grundlag og ”Den danske evangeliske Totalafholdsforening” på kristeligt grundlag. Det lykkedes dog, om end med besvær, allerede i 1881 at sammenslutte de to lejre og danne Danmarks Afholdsforening, som netop i år har fejret deres 125 års jubilæum.

Carl F. Eltzholtz møde, som ovenfor anført, ikke kun Metodismen i Amerika, men også afholdsbevægelsen. Begge dele gjorde en forskel i hans liv og han bragte disse nye ting med sig hjem til Danmark, hvor han gennem mange år var en ivrig fortaler for afholdssagen. Derfor er det ikke forkert at kalde ham for Afholdsbevægelsens ”fader.”

Den bevægelse han var med til at starte i Danmark havde tydelige rødder helt tilbage til John Wesley’s arbejde i England. Dette arbejde fandt vejen til det nye rige, Amerika, hvor man tog Wesley’s tanker til sig og videreudviklede dem.

I Amerika har man i dag et kontor og en stab af mennesker som specielt beskæftiger sig med misbrugsprogrammer og støtter dette arbejde rundt om i verden. Dette program har fået navnet: **Special Program on Substance Abuse and Related Violence** og er en del af **General Board of Global Ministries**. Dette program, såvel som den bevægelse Eltzholtz startede er et resultat af den internationale metodismes forståelse af og syn på diakonalt og socialt arbejde, hvilket også fremgår i kapitel 2:1 i denne opgave.

I 1908 udkom en bog med afholdstaler og betragtninger, hvori C. F. Eltzholtz skriver:

”Det danske afholdsfolk, i hvis trofaste Rækker jeg en Gang havde den Ære at arbejde og kæmpe for vort dyrebare Fædrelands Befrielse fra Drikke trafikens nedværdigende Aag, være dette lille Skrift i Ærbødighed og Kærlighed tilegnet.

I dette skrift, hvor forfatteren berører mange aktuelle spørgsmål finder man som en ”baggrundsmelodi” klangen af den inspiration han hentede i metodismens teologi, menneskesyn og forståelse af diakonalt og socialt arbejde.⁸⁴

Der skulle gå nogle år før Metodistkirken fik deres egen afholdsorganisation. Det skete den 24. november 1898, og blev kaldt *Evangelisk Afholdsforbund*, også kendt som ”Metodistkirkens udvalg for

⁸³ Ibid. Side 217 og 219.

⁸⁴ Carl F. Eltzholtz: Min Broders Vogter.

ædruelighedsspørgsmål og folkesundhed". Fra at være en organisation med eget repræsentantskab og årsmøde, er den nu en arbejdsgren under Metodistkirkens Danske årskonference. Evangelisk Afholdsforbund, (nu: Metodistkirkens Råd for Folkesundhed) lagde stor vægt på redningsarbejdet. I Odense havde man et redningshjem:

Redningshjemmet "Stormly", Hjallesø ved Odense, for hvilket cand. phil. S. Udsen er Forstander, er nærmest Metodisternes Værk.⁸⁵

Evangelisk Afholdsforbund havde som sit motto valgt følgende: "Med Gud for hjem og Fædreland." Formålet var at samle afholdsforeninger, der arbejder på et kristeligt grundlag til fælles agitation mod drikke trafikken. Forbundets arbejde har altid været rodfæstet i den kristne tro og metodismens lære.

Forbindelsen til Amerika er således ganske naturlig, da det var herfra metodismen fandt vej til Danmark. Om kirkens komme til Danmark henvises til kapitel 2:1 i denne opgave.

I de første halvhundrede år af kirkens historie var der tætte bånd til den dansk-norske Metodistkirke i Amerika, som var større end Metodistkirken i Danmark og som med sin integration i det største amerikanske kirkesamfund, udgjorde det kirkelige bagland for metodismen i Danmark.

Methodismens oprindelse som bevægelse hører den engelske kirkehistorie til. At den amerikanske metodisme har indtaget førstepladsen i den globale metodistiske kirkefamilie og stået som inspirationskilden til al kontinental-europæisk metodisme, skyldes det forhold, at det var i Amerika metodismen først etablerede sig som selvstændig kirke.⁸⁶

4:2 Afholdsbevægelsen samles.

Der opstod mange forskellige afholdsorganisationer i tiden efter april 1879. Kirker og kirkelige organisationer tog ligeledes kampen mod drikkeriet på deres program, enkelte havde det endog som en betingelse, at man skulle være afholdende for at blive medlem.

For at styrke dette ædruelighedsfremmende arbejde stiftedes Danske Afholdsselskabers Landsforbund den 3. september 1903. Betingelsen for medlemskab var, at man var en landsdækkende organisation, som forpligtede sine medlemmer med løfte om afhold fra Alkoholiske drikke.

Gennem årene har Landsforbundet (AL) arbejdet med mange opgaver. Efter 35 års virke var der ca. 200.000 medlemmer i bevægelsen.

Afholdsselskabernes Landsforbund har varetaget mange opgaver gennem årene, mest på oplysningsområdet. Man havde, og har stadig, gode forbindelser blandt landets politikere, og havde god klangbund i befolkningen. Her skal kort nævnes nogle af de opgaver AL var beskæftiget med gennem et sekel:

⁸⁵ Anton Schmidt: Afholdsbevægelsens Verdenshistorie IV Del side 341.

⁸⁶ Jørgen Thaarup: Metodismen – et kirkesamfund og et helhedssyn på livet. Side 6-7.

1. Oplysningsvirksomhed.
2. Oprettelse af Ungdomsskole (Midtjysk Ungdomsskole i Ejstrupholm).
3. Instruktørskole for bevægelsens medlemmer og medarbejdere.
4. Forsikringselskab (i samarbejde med Ansvar i Sverige).
5. Telefonrådgiving – Alkolinjen.
6. Gæstelærerordning med tilbud til skoler om alkoholoplysning.
7. Afholdsambulatorium.
8. Kvartalsbladet 'Alkoholpolitisk Magasin'.

I de senere år er AL's kontor blevet et forum for samarbejde på mange områder, når det gælder arbejdet for den fælles sag at fremme ædrueligheden. Dette gælder såvel nationalt som nordisk og internationalt samarbejde.

I jubilæumsåret 2003 vedtog AL nye vedtægter og nyt navn, Alkoholpolitisk Landsråd. AL er ikke længere den store organisation hvad medlemstal angår, men den har et stort område at dække i sit forgrenede arbejdsområde. Man vil søge at skabe et forum for blandt andet alkoholforskning. Så på en måde kan man godt sige, at AL befinder sig i et vadested.

Det unikke i AL's arbejde gennem tiden har været, at man har kunnet samle kræfterne om en fælles sag uden at skele til politiske eller religiøse særstandpunkter. Alkoholpolitisk Landsråd vil blandt andet arbejde for gennemførelsen af forebyggelsesmæssige foranstaltninger og tilstrækkelig behandlingskapacitet.⁸⁷

4:3 Afholdenhed set i lyset af Bibelens budskab.

Oftestilles spørgsmålet: Hvad siger Bibelen og den Kristne kirke om afholdenhed? Svaret kan ikke gives entydigt.

I Ordsprogenes bog finder man måske den mest klassiske skildring af beruselse, der findes i verdens litteraturen, og drukkenskab fordømmes overalt. (se f.eks. Ordsp. 21,17 – 23,20,31ff) Profeterne tog kampen op og den bar frugt. Jødedommen blev præget af en streng ædruelighed.

I Det Nye Testamente møder vi også et klart nej til enhver form for drukkenskab, dog uden et forpligtende påbud om totalafholdenhed. Selv om Jesus ikke direkte talte om afholdenhed fra vin; nogle vil endog bruge beretningen om brylluppet i Kana som bevis på det modsatte; så lå det klart i hans budskab at man ikke skulle lade sig sløve af svir og drukkenskab (Luk 21,34).

Det er i brevene i NT vi møder tanken om afstandtagen fra beruselse. (Rom 13,13 – 14,21. Ef 5,18). Paulus levede i et miljø, hvor drukkenskab var et alvorligt problem, specielt i de unge menigheder. Hans konklusion er derfor, at den kristne skal, når kærlighedens solidaritet kræver det, give afkald på at spise det offerkød, som blev udbudt til salg og drikke vin. Dette for ikke at være til anstød for den svage og bringe vedkommende til fald. (Rom 14:21 – 1 Kor 8:13).

Ud fra Bibelen kan man tale både for og imod afholdenhed, brug eller ikke brug af berusende drikke. Ovennævnte bibelhenvísninger vil tale om et forbud, eller i det mindste et hensynsfuldt forbrug (såkaldt mådeholdsdrikkeri); mens andre steder i bibelen taler for. Her kan nævnes beretningen om brylluppet i Kana eller Paulus' opfordring til at drikke vin.⁸⁸

⁸⁷ Yderligere oplysninger om AL findes bl. a. i Jubilæumsskriftet AL i 100 år.

⁸⁸ Joh 2:1-11. 1. Tim 5:23

I Apg 18:18 og 21:23 fremgår det at Paulus og de fire mænd, der anbefales Paulus til rejseledsagere, at de havde aflagt et afholdsløfte, Nasirærløftet, som forbød dem at nyde berusende drikke. Således har afholdstanken rod ikke bare i Det Gamle testamente, men også i den første kristne menighed i Jerusalem.⁸⁹

Den bibelske motivering til Afholdssagen, og alt andet socialt arbejde, finder vi blandt andet to steder:

1. I beretningen om Kain og Abel, hvor der står:

Da spurgte Herren Kain: »Hvor er din bror Abel?« Kain svarede: »Det ved jeg ikke. Skal jeg vogte min bror?« 1 Mos 4,9.

Min motivering for at omtale Kain og Abel ligger i det svar Kain giver Gud. Vi har så let ved at flygte fra ansvar og skyld. Dette skriver pastor Eltzholtz om i sin bog 'Min broders vogter' hvor han siger:

Drikke trafikken er en brændemærket Kain, som gaar omkring i Landet, baade ved Nat og Dag, for at myrde og ødelægge vore Brødre. Han gaar ind i de Riges Paladser lige saa vel som i de fattiges Hytter; han fælder baade unge og gamle, kundskabsrige og uvidende. Han viser ingen Barmhjertighed. Han er aarsag til fire Femtedele af Forbrydelserne og tre Fjerdedele af Fattigdommen. Han er Skyld i ét Selvmord hver anden dag (1883*), og han bortødsler mangfoldige Millioner Kroner om Aaret. Skal vi nu staa og se stiltiende uden at opløfte vor Røst eller udrække vor Haand for at standse, (eller i det mindste hundre) dette forfærdelige Niddingsværk? Nej, ingenlunde!

*) Ifølge Meddelelse fra Statistisk Bureau begik 190 drikfældige Personer Selvmord i 1883⁹⁰

2. I beretningen om den Barmhjertige Samaritan:

Men en samaritaner, som var på rejse, kom hen til ham, og han fik medynk med ham, da han så ham. Han gik hen og hældte olie og vin i hans sår og forbandt dem, løftede ham op på sit ridedyr og bragte ham til et herberg og sørgede for ham. Luk 10,33-34

Omsorg for andre mennesker skal ikke være drevet af tvang og pligt. Drivkraften skal være næstekærlighed, og den findes bedst i det kristne budskab med Jesus som forbillede. Dette viser Paulus os i 1 Korinterbrevs 13. kapitel, som også kaldes kærlighedens højsang.

⁸⁹ Gads Bibel Leksikon, Bind 2 side 109

⁹⁰ Carl F. Eltzholtz: Min Broders Vogter. Side 2

Kapitel 5.

Udfordring til kirken i dag – konklusion.

Den arv kirken fra John Wesley's tid og op til i dag har givet os forpligter. Men der er på ingen måde tale om en statisk forpligtelse. Samfundet udvikler sig og kirken må derfor også følge med i denne udvikling, møde de udfordringer der kommer, være villig til at slippe nogle af de opgaver, som ikke længere er relevante i det moderne samfund.

Der skal ikke søges længe i Bibelen, specielt Det Nye Testamente, for at finde udfordringer til det diakonale og socialt/etiske arbejde, som kirken bør være engageret i. På mange områder viste John Wesley veje for dette arbejde, og kirken har på verdensplan altid været i frontlinjen når det gjaldt om at videreføre "arven fra Wesley", samt finde nye veje i dette arbejde.

For os som kristne, såvel som kirke, ligger den største udfordring i Jesu egne ord, når han taler om Verdensdommen i Matthæus evangeliet kapitel 25 vers 31-46, specielt i vers 45: "*Sandelig siger jeg jer: Alt, hvad I ikke har gjort mod en af disse mindste, det har I heller ikke gjort mod mig!*"

Drivkraften i alt diakonalt og socialt/etisk arbejde skal være næstekærlighed. Den norske præst og salmedigter Jonas Dahl har en appel i en af sine salmer:

Guds Søn kom for at tjene
og gav for os sig hen;
da faldt et frø i jorden
til evigt liv igen.

Thi kærlighed forbliver,
thi kærlighed er Gud –
så strø, mens våren driver,
dit liv for andre ud.⁹¹

En anden salme, der også taler om udfordringen til kirken er skrevet af biskop Anton Bast, og taler om at møde medmennesket, der har behov for omsorg:

Gå ind til de bristende hjerter,
der kender ej Gud eller ven,
der kender kun sviende smerter, -
hvis dage i sorg rinder hen.⁹²

Biskop Bast var for Metodistkirken i Danmark en pioner og banebryder når det gælder det diakonale og socialt/etiske arbejde. Hans arbejde bærer stadig frugt, selv om man har fundet andre og nye opgaver at tage sig af. Men kaldet er det samme til alle tider.

Om kirkens opgave og tjeneste siger Metodistkirkens lære og kirkeordning følgende:

⁹¹ Salmebog for Metodistkirken i Danmark nr.147.

⁹² Ibid. nr. 150.

Uppdraget

Kyrkans uppdrag är att göra lärjungar. Församlingen är det viktigaste sammanhang där detta sker.

Grunden för vårt uppdrag

Kyrkans uppdrag är att göra människor till Jesu Kristi lärjungar genom att förkunna det goda budskapet om Guds nåd och arbeta för att förverkliga Guds herravälde och rike. Detta är den vision Bibeln ger oss.

Sitt uppdrag har kyrkan fått av Jesus i Matt 28:19-20. ”Gå därför ut och gör alla folk till lärjungar: döpa dem i Faderns och Sonens och den heliga Andens namn och lär dem att hålla alla de bud jag har gett er.”

Uppdraget är vårt gensvar på Jesu proklamation av Guds rike. Guds nåd är ständigt och överallt verksam med det syfte som uppenbarats i Bibeln. Den kommer till uttryck i förbundet med Abraham och Sara, i uttåget ur Egypten och i profeternas verksamhet. Den förkroppsligas i Jesu Kristi liv, död och uppståndelse. Den erfars i skapandet av ett nytt folk genom den helige Ande.

John Wesley, Phillip Otterbein, Jacob Albright och våra andra andliga föregångare förstod uppdraget på detta sätt. När Metodistkyrkan har haft en klar förståelse av sitt uppdrag, har Gud använt den till att rädda människor, hela relationer, förvandla samhällsförhållanden och förändra världen genom att sprida skriftlig helighet. För att kunna vara en levande kyrka, måste vi ta emot Jesu fullmakt att göra alla folk till hans lärjungar.

Sättet vi utför vårt uppdrag på

Vi gör lärjungar genom att

- förkunna evangeliet,
- hjälpa människor att överlåta sina liv åt Gud genom Jesus Kristus,
- fostra människor i kristen livsföring genom gudstjänst, dop, nattvard, bibelläsning och andra studier, bön och övriga nådemedel,
- sända människor i världen för att leva i kärlek och rättvisa som Kristi tjänare genom att hela de sjuka, mätta de hungriga, ta sig an främlingar, frigöra de förtryckta och verka för samhällsstrukturer som står i överensstämmelse med evangeliet, och
- uppsöka, välkomna och uppta människor i gemenskapen i Kristi kropp.⁹³

Et ord vi ikke kan undgå at støde på i kirkens omfattende virksomhed er ordet sjælesorg. Sjælesorg⁹⁴ er en af kirkens vigtige opgaver, men den opgave kan være meget svær at begrænse. Man opdager hurtigt, at i hvilket som helst område man er beskæftiget med, når det gælder omsorg for medmennesket, støder man på behovet for sjælesorg.

Skal kirkens sociale og diakonale arbejde fungere, må den have sjælesorgen med i bagagen. Derfor har det været til stor hjælp at kunne deltage i blandt andet sjælesorgsseminarer, samt kunne dele erfaringer og viden med personer fra andre organisationer, der er beskæftiget med den samme problemstilling.

⁹³ Metodistkirkens Lære og Kirkeordning 1997 side 151-152.

⁹⁴ Sjælesorg er ifølge NuDansk Ordbog: omsorg for en der er i nød og trænger til trøst; især om en præsts opgave i forhold til menigheden.

Man kan stille spørgsmålet: Hvad er sjælesorg?, og der vil givet være mange svar på det spørgsmål. Ser vi på NuDansk Ordbogs definition: omsorg for en der er i nød og trænger til trøst, vil man deraf kunne udlede, at sjælesorg kan udføres af enhver, hvilket kan være rigtigt. Men der findes en side af sjælesorgen som har det kristne islæt i sig, og derfor kun kan udøves af kirken. I den førreformatoriske kirke var sjælesorgen været knyttet til det personlige skriftemål. Den norske biskop, dr. Theol. Arne Fjellbu siger følgende:

S. (sjælesorg) er blitt oppfattet meget forskjellig. Sier vi at ”s. er kristen omsorg for den enkelte sjel”, har vi kanskje funnet det uttrykk som best tager hensyn til det berettigede i de forskjellige oppfatninger av hva s. er.

Hvem skal så øve s? I vår kirke er ikke s. begrenset til bare å være prestens oppgave. Luther hevder klart at enhver kristen bror kan være sjælesørger. Calvin anser s. som en funksjon som tilkommer presten og menigheten. Luther gør også gjeldende at en lekmann kan ta imot skriftemålet og meddele absolusjon. Synet på det alminnelige prestedømme er her gjennomført.⁹⁵

Fjellbu påpeger at præsten har en speciel udrustning til at udføre sjælesorg i kraft af sin uddannelse og kirkens og menighedens kald og opdrag. Men præsten har også brug for uddannelse og hjælp fra psykologien, men først og fremmest behøver han, ifølge biskop Fjellbu et sjælesørgerhjerter. Sjælesorg kan kun drives på den rette måde, når den har sin baggrund i omsorg for medmennesket, det kristne næstekærlighedsbud (»Du skal elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele din styrke og af hele dit sind, og din næste som dig selv.« - Matt 10:27) og Jesu eget eksempel.

John Wesley ville givet have skrevet under på ovenstående definition af sjælesorg. Ved at læse hans almindelige regler (se bilag 3) og hans livshistorie ser vi hvordan han ofte inspirerer sine prædikanter til at være trofaste og nidkære i deres tjeneste.

Sjælesorg er i øvrigt et så stort område, at det kræver sin egen beskrivelse af emnet. Hvad sjælesorg også er, kan beskrives med ord af biskop Anton Bast:

Gå ind til de bristende hjerter,
der kender ej Gud eller ven,
der kender kun sviende smerter, -
hvis dage i sorg rinder hen.

Gå ind – men gå stille og prøv dig
forsigtigt til hjerterne ind –
gå varsomt til værks, du – og øv dig,
så tålmod du bærer i sind.

Gå ind, men gå ej med dit eget,
gå ind med en hilsen fra Gud, -
da giver du mere end meget,
og da går du rigere ud.

Gå ind kun – og sæt dig så stille,
og tal kun så sagte og mildt,
og vær du kun villigt den lille,
når hjertet, du møder, er vildt.

⁹⁵ Nordisk Teologisk Uppslagsbok Tredje bandet spalte 542 og 545

Gå ind med et budskab fra Himlen,
så går til en Himmel du ud,
du finder ej glæden i vrmlen, -
i stilheden møder du Gud.

Du møder ham der hvor der lides,
og der, hvor der lindres i løn;
du møder ham der, hvor der strides, -
der går Guds barmhjertige Søn.⁹⁶

5:1 Konklusion

Da jeg gennem hele min tjeneste har haft stor interesse for det sociale arbejde, en arv jeg har båret med mig fra barnsben af, faldt det ganske naturligt i denne opgave at fokusere på det diakonale og socialt/etiske område. Da jeg på et tidligt tidspunkt i tjenesten som præst i kirken blev engageret i kirkens afholdsarbejde og gennem mange år har haft den fornøjelse at sidde i bestyrelsen for Metodistkirkens Råd for Folkesundhed (tidligere Evangelisk Afholdsforbund og Metodistkirkens Afholdsforbund), samt gennem en årrække været formand for samme, faldt det naturligt for mig at lade denne opgave falde i to afdelinger.

Som nævnt, er min interesse for dette område stort. Kirken – (Metodistkirken) – har gennem flere år betroet mig at være med i dette arbejde, dels gennem Metodistkirkens Råd for Folkesundhed og Centralkonferencens⁹⁷ komité for arbejdet med narkotika- og alkoholmisbrug.

Metodistkirkens Råd for Folkesundhed har gennem mange år været medlem af Alkoholpolitisk Landsråd (tidligere Afholdsselskabernes Landsforbund). Her har jeg fået mange nyttige kontakter, som vi har kunnet trække på i forbindelse med oplysningsarbejdet og konferencer med videre.

Samtidig håber jeg at kunne give mig selv og kirken en udfordring til at styrke det bestående arbejde, samt finde nye veje i det diakonale og socialt/etiske arbejde. Specielt håber jeg at vi – Metodistkirken – må se behovet af at informere de mennesker vi er i kontakt med, og da specielt børn og unge, om farerne ved brug og misbrug af alkohol og euforiserende stoffer. Det er meget betænkeligt og bekymrende at den danske ungdom har europarekord i alkoholkonsumering.

⁹⁶ Salmebog for Metodistkirken i Danmark nr. 150 (første vers er citeret på side 35)

⁹⁷ Metodistkirken styreform er opdelt i konferencen. Den lokale menighed udgør en pastoratskonference. Et land eller dele af et land (f. eks. i USA) udgør en årskonference. Et større område (f. eks. flere lande) udgør en Centralkonference. Øverste myndighed for Den Biskoppelige Metodistkirke er Generalkonferencen. Danmark er en del af den nordeuropæiske Centralkonference og deler biskop med Sverige – Finland – Norge – Estland – Letland og Litauen.

5:2 Afslutning

Til slut vil jeg lade Matias Orheim, den blinde, norske lægprædikant og forfatter få ordet, for i hans salme finder jeg motiveringen og drivkraften til alt kirkeligt og diakonalt og socialt/etisk arbejde:

Eg har ei tenesta stor for Gud
Frå dag til dag i det stille,
Der kvardagskledi vert høgtidsskrud
Og livsens småting så gilde.
Ja, skal eg eingong det store få,
Eg må med truskab i alt det små
I Jesu fotefar lydig gå.
Og vilja det Jesus ville.

Når då eg spør meg kvar arbeidsdag:
Kva ville Jesus vel gjera?
Så giv han livsmod og arbeidslag,
Så livet provar mi læra.
Om av og til det vert kvardagsgrått,
Så det i striden gjeng tungt og trått,
Med bøn og bibel vert allting godt;
For Jesus vil krafti vera.

I alt Guds vilje er underfull,
Han har til ordet seg bunde,
Der perlesteinar og sylv og gull
Til livsens byggverk vert funne.
Og når det eingong for alvor gjeld,
Og livet prøvast skal gjennom eld,
Guds eige byggverk si prøva held.
Av småting vert storverk vunne.

Så er mi tenesta stor for Gud,
Og heimen han er mi kyrkje,
Der arbeidstrøya er presteskrud
I alt mit ærlege yrke.
Så er det heime i stova fred,
Til alt mitt arbeid stig englar ned,
Dei har Guds rike velsigning med,
Som dagen så er min styrke.⁹⁸

⁹⁸ Metodistkirkens salmebok (Norge) nr. 529

Litteratur:

Benyttet Litteratur:

AL i 100 år. En kort beskrivelse af Afholdsselskabernes Landsforbunds historie fra 1903 til 2003.
2003 Alkoholpolitisk Landsråd

Armstrong, Anthony: The Church of England. The Methodists and Society.
1973 Univ. Of London press. ISBN 0-340-17056-5

Bibelen.
1896 Bibelselskabet for Danmark, Kjøbenhavn Den reviderede oversættelse af 1871.

Bibelen.
1992 Det Danske Bibelselskab København. ISBN 87-7523-283-9

Cameron, Richard M. Methodism and society in historical perspective.
1961 Abingdon Press
Methodism and Society, vol. 1.

Eltzholtz, Carl F.: Min Broders Vogter. Afholdstaler og Betragtninger.
1908 Milo'ske Boghandels Forlag. Odense.

Forbrukersamfunnet som etisk utfordring.
1993 Verbum, Oslo

Gads Danske Bibelleksikon
1998 Gads Forlag, København ISBN 87-12-02650-6 (Bind 2)

Greetham, Mary: Susanna Wesley – Mother of Methodism.
1994 Foundery Press. ISBN 0-946550-20-4.

Haddal, Ingvar: Med tusen tungers lyd.
1980 Luther Forlag, Oslo. ISBN 82-531-4144-0

Heitzenrater, Richard P: Wesley and the People Called Methodists.
1995 Abingdon Press. ISBN 0-687-44311-3

Hjerte for Svin – Hjerte fra svin. Flere forfattere.
2001 Det økumeniske Center, Århus. ISBN 87-89365-12-7

Hopkins: Rise of the Social Gospel in American Protestantism.
1940 Yale University Press; Oxford Press. Serie: Yale studies in religious education.
ISBN 99-047907-6-14

John Wesley's Journal – Abridged Edition.
1903 London: Charles H. Kelly 2. Castle St., City Rd., & 26, Paternoster Row, E.C.

Karlsen, Finn Bræstrup (Redaktion). Men ét jeg ved. Den Danske Metodistkirkes historie.
2000 Kurér-Forlaget. ISBN 87-983951-8-1

Källstad, Thorvald: På sikker grund. Dansk oversættelse.
1990 MU TRYK. ISBN 87-983368-1-9

Lademanns Leksikon 2002.

Lean, Garth: John Wesley.
1964 Ide og kultur

- Marquardt, Manfred John Wesley's Social Ethics – Praxis and Principles.
1992 Abingdon Press. ISBN 0-687-20494-1
- Meistad, Tore Frelsens Veg. Teologi og etikk i wesleyansk tradisjon.
1992 Alta Lærerhøgskole. ISBN 82-7646-017-8
- Metodistkirkens Lære og Kirkeordning
1997. Nordeuropas Centralkonferens. ISBN 952-90-97982-4
- Morris, Colin Uden for min dør.
1969 Forlaget Mikro.
- Nielsen, Emil John Wesley's liv og virke.
1933 Nyt Nordisk Forlag
- Nielsen, Gunnar M. I bevægelse i 100 år.
AL-Information. ISBN 87-980713-1-9
- Nielsen, Robert Betaniaforeningen og dens Diakonisser.
198 Udgiver: Robert Nielsen, Århus.
- Nielsen, Robert Noget om Metodistkirken.
1972 Udgiver: Robert Nielsen, Århus.
- Nordisk Teologisk Uppslagsbok Tredje bandet
1957 C. W. K. Gleerups Förlag, Lund. Ejnar Munksgaard, Köbenhavn.
- NuDansk Ordbog med etymologi. - 1. udgave. 2. oplag
2000 Politikens Forlag a/s.. ISBN 87-567-6087-6
- Salmebog for Metodistkirken i Danmark.
1953 Kurér-Forlaget. Metodistkirkens Forlag.
- Salmebok til Guds Ære og Menighetens Opbyggelse. Metodistkirkens Salmebok.
1949 Norsk Forlagsselskab.
- Schmidt, Anton Afholdsbevægelsens Verdenshistorie.
1911 Danmarks Afholds-Bibliteks Forlag.
- Sørensen, Henning Jubilæumsskrift. 125 år – ligeså aktuel Danmarks Afholdsforening.
2004 Kofoed Skoles Trykkeri. ISBN 87-990041-0-0.
- Scneeberger, Vilém Theologische Wurzeln des sozialen Akzents bei John Wesley.
1974 Gotthelf Verlag Zürich. ISBN 3-85706-181-2.
- The Book of Discipline of The United Methodist Church
1996 The United Methodist Publishing House, Nasshville, Tennessee, USA. ISBN 0-687-01918-4
- The Book of Resolutions of The United Methodist Church.
1996 The United Methodist Publishing House, Nasshville, Tennessee, USA..
ISBN 0-687-01917-6
- Thaarup, Jørgen Metodismen – et kirkesamfund og et helhedssyn på livet.
2001 Kurér-Forlaget. ISBN 87-985376-3-6.

Henvist litteratur:

Hagen, Hagen Vår Kristne tro.
1953 Norsk Forlagsselskap, Oslo

Stacey, John Groundwork of Theology.
1977 Epworth Press, London. SBN 7162 0289 1

Cushman, Robert E. John Wesley's Experimental Divinity.
1989 Abingdon Press, Nashville USA. ISBN 0-687-204476-1

BILAG

Bilag nr. 1.

MENNESKESYN OG ETIK				
	HUMANISTISK MENNESKESYN	NATURALISTISK MENNESKESYN	MARXISTISK MENNESKESYN	FORBRUKSKUL- TURENS MENNESKESYN
UTGANGS- PUNKTET ER	individualistisk	kollektivistisk	kollektivistisk	individualistisk
MENNESKET ER ET	åndsvæsen	rasjonalt dyr	produserende væsen	forbruksvæsen
PROBLEMET VED VÅR EKSI- STENS ER AT	vi mangler den rette kundskap om det gode	vi er ikke nok utviklet til å kunne gjøre det gode alene	det er konflikter mellom menneske- lige interesser	vi ikke har nok ressurser til forbruket vårt.
LØSNINGEN BESTÅR I Å	tilegne sig rett kundskap om hva som tjener menneskets interesser	fremme en utvikling som tjener livets videre utvikling på jorden	fjerne årsakene som lager konflikt- er mellom mennesker i samfundet	finne nye ressurser som kan forbrukes av flest mulig hurtigst mulig

99

⁹⁹ Tore Meistad: Frelsens Veg. Teologi og etikk i wesleyansk tradisjon. Side 23

Uttalelse fra Bispemøtet høsten 1992:

Forbrukersamfunnet som etisk utfordring

Det samfunn vi lever i - dagens forbrukersamfunn - er inne i sin siste fase. Det sprenger jordens bæreevne.

“Både økonomer og samfunnsplanleggere regner med at den industribaserte og vekstorienterte økonomien i løpet av den kommende generasjon vil ende med en katastrofe for miljøet, dersom den får fortsette å utvikle seg. Verden står derfor nå foran en av sine mest omfattende snuoperasjoner: Den må lære seg å ta vare på sitt naturlige biologiske grunnlag, slik at kommende generasjoner kan nyte godt av det. Da må den forholde seg til varer - og miljø - på en annen måte enn hittil.”

Sitatet er hentet fra utredningen ”Forbrukersamfunnet som etisk utfordring,” lagt fram for Bispemøtet høsten 1992. Vi ønsker å gjøre denne verdifulle utredningen kjent, og vil allerede nå uttale følgende:

1.

Til alle tider har varehandel og forbruk preget menneskenes liv. Gode materielle kår gjør livet lettere og mer verdifullt å leve. Men i dag gjennomtrenger markedskrefter og kommersialisering våre liv på langt flere områder enn tidligere. Vår samfunnsform har utviklet seg til en trussel både mot enkeltmennesket og det menneskelige fellesskap. Også kirken er en del av det skjebnefellesskap som forbrukersamfunnet utgjør, og er delaktig i ansvaret for dagens situasjon.

Forbrukerideologien bryter ned det menneskelige samfunn ved å definere alt i tilknytning til bruk, nytte, påvirkning og konkurranse. Mennesket tilbys en form for flukt fra den krevende og vanskelige del av virkeligheten. Vi påvirkes til å tro at lykken og det gode liver noe som oppnås gjennom forbruk. Vår status og identitet som mennesker bestemmes for en stor del av hvordan vi forholder oss til markedets mange varer og tilbud.

Forbrukersamfunnet påvirker altså ikke bare våre innkjøpsvaner. Det griper langt dypere inn i våre liv, fordi det gjør oss mer påvirkelige og avhengige av impulser utenfra. Den som mangler trygghet i seg selv, må prøve å finne trygghet andre steder, gjerne gjennom den sikkerhetsskapende magi som utgår fra tingene. Den utvikling vi her ser, gjør mennesket ufritt og truer selve menneskeverdet.

2.

Samtidig er dagens situasjon en trussel mot våre etterkommere. Vår jord har ikke bærekraft til å tåle den rovdrift på ressurser som vår samfunnsform forutsetter. Verdens ressurser brukes opp og ødelegges, og vi i vesten er den største bidragsyter til verdens miljøproblemer. På grunn av vart overforbruk øker den skjeve fordeling mellom den rike og fattige del av verden. Dette er moralsk uakseptabelt, og det er en trussel mot verdensfreden.

3.

Disse forhold som vi her har påpekt, er ikke løseproblemer. Det handler om en dyptliggende krise som springer ut av hele vår forståelse av virkeligheten. En av våre visesangere ga på en slående måte uttrykk for denne krise med følgende ord: Vi har alt, men det er også alt vi har.

Mange mennesker har i dag en sterk opplevelse av den tomhet og ufrihet som følger med forbrukersamfunnet. Kanskje gjør dette det lettere for oss å forstå hva Jesus mener når han advarer mot å tilbe Mammon og havne i avgudsdyrkelse. Et slikt liv ender i tomhet, virkelighetsflukt og ufrihet. Det ødelegger forholdet til vår neste og den verden vi lever i.

4.

I dagens situasjon ligger et kall til oppbrudd for alle mennesker. Vi kalles til å legge mer vekt på livskvalitet enn på levestandard basert på ytre goder. Vi kalles til å ta etisk ansvar for oss selv, våre etterkommere og for medmennesker i den fattige del av verden. Vi kalles til oppbrudd i forhold til et system der penger, ting og påvirkning utenfra bestemmer tilværelsens innhold og mening. Det kan bare skje om mennesket er rotfestet i andre verdier enn dem konsumkulturen tilbyr.

Visjonen er et liv som er bestemt av respekt for menneskets verd, omsorg for naturen og for livsgrunnlaget, kjærlighet til livet og trofasthet mot andre mennesker.

5.

Som kirke er det vår oppgave å kalle alle mennesker til omvendelse, forsakelse og tro. Også vi som bekjenner Jesu navn, kalles til igjen å finne vår indre forankring i Gud og hans nåde, slik at vi kan frigjøres til et liv i nøkternhet og tjeneste for andre. Bare slik kan kirken bli et speilbilde i verden av Guds gode vilje for menneskene og den verden han har skapt. Vi må på nytt lytte til Guds ord, slik det er uttrykt i Romerbrevets 12. kapittel: ”La dere ikke lenger prege av den nåværende verden, men la dere forvandle ved at sinnet fornyes, så dere kan dømme om hva som er Guds vilje: det gode, det som er til hans behag, det fullkomne.”

6.

Bispemøtet vil utfordre til ansvarlig politisk handling. Det kreves mot, innsikt og langsiktig arbeid. Konsekvensene ved de ulike løsninger må gjennomtenkes, ikke minst med tanke på et av vår tids mest nagende problemer, den store arbeidsledigheten.

Det vi som kirke kan bidra med, er å være med

- å rette kritisk søkelys mot en utvikling som ikke kan fortsette,
- å kalle til ansvarlig handling,
- å minne om at det ikke er nødvendig å vente på politiske vedtak. Den enkelte av oss kan på sin mate bidra ved et miljøbevisst forbruk,
- å skape grobunn for endringer, slik at alle med politisk ansvar kan fatte de nødvendige beslutninger, også når de er upopulære. Det er ikke til å komme forbi at verdens og vårt eget lands totale forbruk må ned. Dette har vi egentlig visst i mange år. Det eneste som har forandret seg, er at grensene for vår handlingsfrihet er kommet dramatisk mye nærmere. Derfor er det både i vår egen og våre barns interesse at noen nå våger å ta radikale beslutninger.

7.

I møte med en situasjon som lett kan fylle oss med pessimisme og apati, må vi holde oppe troen på at det nytter! La oss våge oppbruddet, selv om vi i dag ikke ser løsningene. La oss gjøre det i tro på at Gud vil vise vei. Slik kan vi motvirke oppgittetheten, virkelighetsflukten og kynismen som preger samfunnet vårt i dag og som så lett tar oss alle til fange.

Vi lar vår uttalelse munne ut i den bønn som ble bedt i alle landets kirker sist søndag, og som så sterkt taler nettopp inn i vår situasjon:

*Vår Gud og Far, vi takker deg for den verden
du har skapt og for livet du har gitt oss.
Vi ber deg: Hjelp oss å leve i troen på din omsorg,
så vi ikke blir oppslukt av bekymringer og jag
etter penger, eiendom og andre forgjengelige ting.
Lær oss først å søke ditt rike og din rettferdighet,
og tillitsfullt legge vår framtid i dine hender,
ved din Sønn Jesus Kristus, vår Herre, som med deg og
Den Hellige And lever og råder,
en sann Gud fra evighet og til evighet.*

Bispemøtet, den 29. September 1992

Bilag nr. 3.

METODISTKIRKENS ALMINDELIGE REGLER

Sidst på året 1739 henvendte 8 - 10 personer sig til John Wesley i London, da de var kommet frem til en dyb overbevisning om synd og til en alvorlig længsel efter forløsning. Sammen med to eller tre andre, som kom næste dag, ønskede de, at Wesley skulle tilbringe nogen tid sammen med dem i bøn samt give dem råd om, hvorledes de skulle kunne undfly den kommende vrede, som de bestandig så hængende over deres hoveder. For at få mere tid til denne vigtige gerning fastsatte Wesley en dag, hvor de alle kunne mødes, hvilket de fremover gjorde hver torsdag aften.

De omtalte personer og i øvrigt alle, der ønskede at tilslutte sig dem (og antallet forøgedes stadigt), fik fra tid til anden sådanne råd af Wesley, som han anså for mest nødvendige for dem. De afsluttede altid deres møder med bøn, afpasset efter deres forskellige behov.

Dette var begyndelsen til de metodistiske selskaber, først i Europa og siden i Amerika. Sådant et selskab er ikke andet end ”en forening af personer, som har gudfrygtighedens form og søger dens kraft. De er forenede for at bede sammen, for at modtage formaningsens ord sammen og for at våge over hverandre i kærlighed, således at de kan hjælpe hverandre med at arbejde på deres frelse.”

For at det kan være lettere at erkende, hvorvidt de virkelig gør fremskridt, er hvert ”selskab” opdelt i mindre grupper, der kaldes klasser, der sammensættes efter medlemmernes respektive bopæl. Der er omkring 12 personer i en klasse, deraf er den ene betegnet som leder. Klasselederens pligt er:

I. At opsøge hver person i sin klasse mindst en gang om ugen for (1) at forhøre sig om, hvorledes vedkommendes sjæl trives, (2) at give råd, irettesætte, trøste eller formane, eftersom situationen kræver det, (3) at modtage det, vedkommende er villig til at give til støtte for prædikanterne, kirken og de fattige.

II. At mødes med præsterne og selskabets medhjælpere en gang om ugen for (1) at underrette præsten, om der er nogen syg, eller nogen fører et dårligt liv og ikke vil modtage irettesættelse, (2) at betale det beløb til medhjælperne, som han i den forløbne uge har modtaget i sin klasse.

Der stilles kun een betingelse til dem, der ønsker optagelse i disse selskaber:” Et ønske om at fly fra den kommende vrede og at blive frelst fra sine synder.” Men der, hvor dette ønske virkelig er rodfæstet i sjælen, vil det vise sig ved dets frugter.

Det forventes derfor af alle, som forbliver i selskaberne, at de vedblivende åbenbarer deres ønske om frelse.

Først: Ved ikke at gøre ondt. Ved at undgå det onde af enhver slags, især det som mest almindeligt udøves, såsom:

Tage Guds navn forfængeligt.

Vanhelligelse af Herrens dag enten ved at gøre almindeligt arbejde eller ved at købe og sælge.

Drukkenskab, at købe eller sælge spirituøse drikke eller nyde dem, undtagen i yderste nødsfald.

At holde, købe eller sælge slaver.

Slagsmål, strid, kiv, broder at føre sag imod broder, gengælde ondt med ondt eller skældsord med skældsord, at bruge overflødige ord ved køb eller salg.

At købe eller sælge ufortoldede varer.

At give eller tage ågerrenter, altså ulovlig fordel.

Ukærlig eller unyttig samtale, især at tale ondt om øvrigheds personer eller præsterne.

Gøre imod andre, hvad vi ikke vil, de skal gøre mod os.

Gøre, hvad vi ved, ikke er til Guds ære, såsom: at bære guldsmykker eller kostbare klæder, deltage i sådanne fornøjelser, som ikke kan nydes i den Herre Jesu navn, synge sådanne sange eller læse sådanne bøger, som ikke fører til kundskab om eller kærlighed til Gud.

Blødagtighed eller unødvendig overbærenhed med sig selv.

Samle sig skatte på jord.

Låne eller købe på kredit uden udsigt til at kunne betale.

Det forventes af alle, som forbliver i selskaberne, at de vedblivende åbenbarer deres ønske om frelse.

For det andet: Ved at gøre det gode. Ved i enhver henseende at vise barmhjertighed efter bedste evne og, når der gives anledning, gøre godt på enhver mulig måde og, så vidt det er muligt, imod alle mennesker.

Over for deres legemer: ved — efter de evner, som Gud giver — at bespise de sultne, klæde de nøgne, besøge eller hjælpe dem, der er syge eller i fængsel.

Over for deres sjæle: ved at undervise, irettesætte eller formane alle, vi har nogen forbindelse med, og træde den sværmeriske lære under fode, som siger, ”at vi ikke skal gøre det gode, medmindre vore hjerter tilskynder os til det”.

Ved at gøre det gode, især mod dem, som er af troens egne eller længes efter at blive det, ved at skaffe dem arbejde frem for andre, købe af hverandre, hjælpe hverandre i forretninger, og dette så meget mere, fordi verden vil elske sine egne og dem alene.

Ved al mulig flid og sparsommelighed, for at evangelietikke skal blive vanæret.

Ved med tålmodighed at løbe det løb, der er foran dem, idet de fornægter sig selv og dagligt tager deres kors op. Ligesom de finder sig i at bære Kristi skændsel og af verden blive betragtet som snavs og udsbud, idet de er forberedte på, at mennesker i usandhed vil sige al slags ondt om dem.

Det forventes af alle, der ønsker at forblive i disse selskaber, at de vedblivende åbenbarer deres ønske om frelse.

For det tredje: Ved benyttelse af alle Guds forordninger såsom

Den offentlige gudstjeneste.

Ordets tjeneste, enten læst eller udlagt.

Herrens nadver.

Familieandagt og privat bøn.

Granskning af Skriften.

Faste eller afholdenhed.

Disse er vore selskabers Almindelige Regler, således som Gud har lært os dem direkte i hans skrevne ord, som er den eneste og tilstrækkelige regel for vor tro og vort liv. Disse regler ved vi, at Guds Ånd indskraver i sande opvakte hjerter. Hvis der er nogen iblandt os, som ikke er opmærksom på disse regler og ofte bryder dem, så lad dette blive kendt for dem, der våger over sådan en sjæl og skal gøre regnskab for den. Vi vil advare vedkommende om hans vildfarelse. Vi vil bære over med ham en tid. Hvis han imidlertid ikke angrer (og forbedrer sig), har han ingen plads blandt os. Vi har befriet vore egne sjæle.¹⁰⁰

¹⁰⁰ Metodistkirkens Lære og Kirkeordning 1997 side 86 – 89

Bilag 4.**METHODISTKIRKENS SOCIALE PRINCIPPER**

METHODISTKIRKEN HAR GENNEM SIN HISTORIE været stærkt engageret i arbejdet for social retfærdighed. Dens medlemmer har ofte taget klare standpunkter til omstridte spørgsmål, omfattende kristne grundsætninger. De første metodister udtrykte deres modstand mod slavehandel, smugling og grusom behandling af fanger.

The Methodist Episcopal Church, North, vedtog en social trosbekendelse i 1908. Inden for de næste 10 år blev lignende erklæringer vedtaget af The Methodist Episcopal Church, South, og af The Methodist Protestant Church. The Evangelical United Brethren Church vedtog en erklæring om sociale principper i 1946 ved sammenslutningen af The United Brethren in Christ og The Evangelical Church. I 1972 - fire år efter foreningen af The Methodist Church og The Evangelical United Brethren Church — vedtog Metodistkirkens Generalkonference følgende nye erklæringer om sociale principper, som blev revideret i 1976.

De sociale principper repræsenterer en bestræbelse fra Generalkonferencens side på, efter bøn og grundig gennemtænkning, at udtale sig om mellemmenneskelige spørgsmål i vor tid ud fra et sundt bibelsk og teologisk grundsyn, sådan som det historisk kommer frem i metodistisk tradition. De er i den bedste profetiske ånd ment at være til oplysning og overbevisning. De sociale principper er et kald til alle Metodistkirkens medlemmer til en dialog om tro og liv i bøn og studier.

Indledning

Vi, det folk, som kaldes metodister, bekræfter vor tro på Gud, vor Skaber og Fader, på Jesus Kristus, vor frelser, og på Helligånden, vor vejleder og beskytter. Vi indrømmer vor totale afhængighed af Gud i fødslen, i livet, i døden og i det evige liv. Trykke i hans kærlighed bekræfter vi det gode i livet og bekender vore mange synder mod hans vilje, som vi finder den i Jesus Kristus. Vi har ikke altid været trofaste forvaltere af det, Gud, Skaberen, har betroet os. Vi har været modstræbende efterfølgere af Jesus Kristus i den opgave at bringe alle mennesker ind i et kærlighedens fællesskab. Skønt kaldede af Helligånden til at blive nye skabninger i Kristus har vi modstået det yderligere kald om at blive Guds folk i vore handlinger mod hinanden og mod den jord, vi lever på.

Idet vi er taknemmelige over Guds tilgivende kærlighed, hvori vi lever, og hvorved vi dømmes, og idet vi bekræfter vor tro på det enkelte menneskes uvurderlige værdi, fornyer vi vor forpligtelse til at blive Evangeliets trofaste vidnere — ikke alene til jordens ende, men også til dybet af vort fælles liv og arbejde.

§ 64. I. Den naturlige verden

Alt vad der er skabt, tilhører Gud. Vi er som mennesker ansvarlige for den måde, vi bruger og misbruger skaberværket på. Energikilderne og mineralerne bør anvendes med størst mulig varsomhed. Vandet, luften, jorden, planterne, dyrelivet og verdensrummet har værdi i sig selv og må bevares, da alt dette er skabt af Gud og ikke blot, fordi de er gavnlige for mennesket. Derfor angrer og bekender vi vor ødelæggelse af den fysiske og ikke menneskeskabte verden. Endvidere erkender vi kirkens ansvar for livsstil og systematiske forandringer i samfundet, som vil fremme en mere økologisk balanceret verden og en bedre livskvalitet for hele skabningen.

A) Vand, luft, jord, mineraler, planter — Vi støtter og opmuntrer en miljøpolitik, som tjener til at reducere og kontrollere dannelsen af industrielle biprodukter og affald. Denne miljøpolitik må sørge for en sikker bearbejdelse og deponering af kemisk og radioaktivt affald og bevæge sig mod en fuldstændig eliminering af begge, opfordre til en reduktion af kommunalt affald, sørge for en passende genanvendelse og anbringelse af kommunalt affald og støtte rensningen af forurenede luft, vand og jord. Vi støtter forholdsregler, som tages for at opretholde og genoprette økosystemer. Vi støtter politiske tiltag (fremgangsmåder), som udvikler alternativer til kemikalier, der anvendes til vækst, fremstilling og konservering af fødevarer, og opfordrer indtrængende til en relevant forskning i deres påvirkning af Guds skaberværk, før de tages i brug. Vi henstiller, at der udarbejdes internationale aftaler om en retfærdig og rimelig udnyttelse af verdens ressourcer til gavn for menneskeheden, så længe jordens integritet opretholdes.

B) Energikildernes udnyttelse. — Vi støtter og opmuntrer de almene retningslinier, som sigter mod en rationel og behersket omdannelse af dele af den ikke menneskeskabte verden til energi til brug for mennesket. Ligeledes skal disse retningslinier begrænse eller fjerne energiproducerende teknologier, som nu eller i fremtiden bringer sundheden, sikkerheden, ja endog eksistensen i fare, både når det drejer sig om den menneskeskabte og ikke menneskeskabte verden. Endvidere går vi ind for helhjertet støtte til energibesparelse og ansvarlig udbygning af energikilder med specielt henblik på udviklingen af vedvarende energikilder, så jordens ressourcer bevares bedre.

C) *Dyrelivet*. — Vi støtter sådanne reguleringer, som beskytter dyrenes liv og sundhed, og som sikrer en menneskelig behandling af kæledyr, andre husdyr og forsøgsdyr, samt en smertefri slagtning af kødproducerende dyr, fisk og fjerkræ. Vi kræver, at der tages initiativ til bevarelse af alle dyrearter, også dem, der nu trues af udslettelse. Vi erkender nødvendigheden af at anvende dyr i den medicinske forskning, men beklager dog misbrug i denne forbindelse.

D) *Verdensrummet*. — Universet, det kendte såvel som det ukendte, er Guds skaberværk og fortjener samme respekt, som vi er kaldede til at give jorden.

E) *Naturvidenskab og teknologi*. — Vi anerkender videnskab som en legitim måde at fortolke Guds verden på. Vi bekræfter værdien af videnskabens påstande, når den beskriver den naturlige verden; vi afviser dog, at videnskaben kan fremkomme med autoritative påstande om teologiske spørgsmål.

Vi anerkender teknologien som en legitim måde at anvende Guds verden på, når en sådan anvendelse styrker menneskelivet og gør alle Guds børn i stand til at udvikle deres gudgivne kreative potentiale uden at true vores etiske overbevisninger om forholdet mellem menneskeheden og naturen.

Samtidig med at vi anerkender videnskabens og teknologiens vigtige roller, tror vi også, at en teologisk forståelse af menneskelige erfaringer er en altafgørende forudsætning for en fuld forståelse af menneskets plads i universet. Videnskab, teknologi og teologi kompletterer hinanden frem for at være uforenelige modsætninger. Vi opfordrer derfor til dialog mellem de videnskabelige og teologiske områder og søger det samarbejde, som vil gøre menneskeheden i stand til at opretholde livet på jorden og ved Guds nåde forøge kvaliteten af vores liv sammen.

§ 65. II. Det opdragende fællesskab

Samfundet skal give mulighed for, at hvert menneske udvikler sin menneskeværdighed. Vi tror, at vi har et ansvar for at frembringe, støtte og vurdere nye samfundsformer, som opmuntrer til udviklingen af alle individets muligheder. Primært for os er, at Evangeliet anser ethvert menneske som betydningsfuldt, netop fordi det er menneske, skabt af Gud og elsket gennem og af Jesus Kristus, og ikke fordi det har gjort sig fortjent til at være af betydning. Vi støtter derfor et socialt klima, hvori menneskelige fællesskaber bevares og styrkes for alle menneskers skyld.

A) *Familien*. — Vi tror, at familien er det grundlæggende menneskelige fællesskab, hvorigennem individet bliver opdraget og støttet i gensidig kærlighed, ansvar, respekt og troskab. Med „familie“ forstår vi ikke blot enheden forældre-børn, den såkaldte kernefamilie, men også den større familie, familier med adopterede børn, enlige forældre, familier med stedbørn og plejebørn, samt ægtepar uden børn. Vi understreger, at forældreansvaret deles af mænd og kvinder og opmuntrer til sociale, økonomiske og religiøse bestræbelser, der vil bevare og styrke forhold i familien på en sådan måde, at hvert medlem kan blive hjulpet til fuld udvikling af sin personlighed.

B) *Andre kristne fællesskaber*. — (Se The Book of Discipline)

C) *Ægteskabet*. — Vi erkender den ægteskabelige pagts ukrænkelighed. Denne pagt kommer til udtryk i kærlighed, gensidig støtte, personlig forpligtelse og gensidig troskab mellem en mand og en kvinde. Vi tror, at Guds velsignelse hviler over et sådant ægteskab, hvad enten der er børn i det eller ikke. Vi forkaster sociale normer, som forudsætter andre krav til kvinder end til mænd i ægteskabet.

Kirkelige ceremonier, som har til hensigt at velsigne homoseksuelle parforhold, må ikke udføres af vore præster og må ikke foregå i vore kirker.

D) *Skilsmisse*. — Når et ægtepar selv efter nøje overvejelse og rådgivning er kommet så langt fra hinanden, at genforening ikke længere er mulig, er skilsmisse en beklagelig mulighed. Det anbefales at søge mægling for at minimere den atmosfære af fjendskab og søgen efter fejl, som ofte er en del af vores nuværende juridiske proces.

Selv om skilsmisse offentligt fastslår, at et ægteskab ikke længere eksisterer, eksisterer der fortsat stærke bånd som resultat af ægteskabet, såsom opdragelse og støtte af børn og udvidede familierelationer. Vi henstiller indtrængende til respektfulde forhandlinger om forældremyndighed og støtter overvejelser om at give den ene eller begge forældre dette ansvar, da forældremyndigheden ikke må reduceres til økonomisk støtte eller manipulation og gengældelse. Det enkelte barns tarv er det vigtigste hensyn.

Skilsmisse udelukker ikke et nyt ægteskab. Vi opmuntrer både kirken og samfundet til et bevidst engagement i tjeneste for dem, der er midt i en skilsmisseproces, og for dem, der medlemmer af skilsmisse- eller gengifte familier, i et trosfællesskab, hvor Guds nåde deles af alle.

E) *Enlige*. — Vi bekræfter den enliges integritet, og vi forkaster al social praksis, som diskriminerer mennesker, fordi de er enlige, eller sociale holdninger, som medfører fordomme mod sådanne personer af samme grund.

F) *Kvinder og mænd*. — Vi bekræfter, at Gud skabte mennesket som mand og kvinde, og hævder, at de har samme værdi i Guds øjne.

Vi afviser de fejlagtige opfattelser, at det ene køn er det andet overlegent, at det ene køn må kæmpe mod det andet, og at medlemmer af det ene køn kun kan modtage kærlighed, magt og agtelse på bekostning af det andet. Vi afviser ikke mindst den opfattelse, at Gud har skabt individer som ufuldkomne fragmenter, som først bliver hele i forening med hinanden.

Vi opfordrer både kvinder og mænd til at dele magt og kontrol, til at lære at give og modtage frit, til at blive hele og respektere andres helhed. Vi tilstræber, at alle individer får mulighed for og frihed til at elske og være elsket, til at søge og modtage retfærdighed og til at praktisere etisk selvbestemmelse. Vi forstår vore køns forskellighed som en gave fra Gud, hvis formål det er at bidrage til rig mangfoldighed af menneskelig erfaring og perspektiv, og vi vender os mod holdninger og traditioner, som vil anvende disse gode gaver til at gøre medlemmer af det ene køn mere sårbare i relationer end medlemmer af det andet køn.

G) Menneskets seksualitet. — Vi erkender, at seksualitet er en af Guds gode gaver til alle mennesker, og vi tror, at man kun kan være menneske fuldt ud, når denne gave erkendes og stadfæstes af en selv, af kirken og af samfundet. Vi opfordrer alle til at leve på en sådan måde, at det fører til et fuldt og rigt liv for en selv, for andre og for hele samfundet i forvaltningen af denne gave. Vi erkender også, at vi har en begrænset forståelse af disse indviklede gaver og tilskynder de medicinske, teologiske og sociale videnskaber til at forenes i en beslutsom stræben efter at forstå menneskets seksualitet mere fuldstændigt. Vi opfordrer kirken til at spille den ledende rolle med at bringe disse videnskaber sammen og beskæftige sig med disse særdeles indviklede spørgsmål. Endvidere erkender vi — inden for vores samlede forståelse af disse Guds gaver - at Gud udfordrer os til at finde ansvarsbevidste, forpligtende og kærlige formuleringer. Skønt alle mennesker er seksuelle væsener, hvad enten de er gifte eller ikke, så er seksuelle forbindelser mellem en mand og en kvinde kun klart godkendt inden for ægteskabet. Det seksuelle kan udnyttes selvisk både i og uden for ægteskabet. Vi afviser alle seksuelle udtryksformer, som beskadiger og ødelægger det menneskeværd, Gud har givet os som en medfødt ret, og vi godtager kun den seksuelle udtryksform, som fremmer dette.

Vi forkaster alle former for kommercialisering og udbytning af det seksuelle med al den tarvelig-gørelse og nedværdigelse af personligheden, som følger med dem. Vi forlanger streng håndhævelse af love, som forbyder voksne at udnytte eller bruge børn seksuelt. Vi forlanger, at der etableres tilstrækkelig beskyttende hjælp, vejledning og rådgivningsmuligheder for børn, som er misbrugt på denne måde. Vi insisterer på, at alle mennesker, uanset alder, køn, ægteskabelig status eller seksuel orientering har ret til at få sikret deres menneskelige og borgerlige rettigheder.

Vi erkender et stadigt behov for muligheder til fuldstændig positiv og saglig seksualundervisning for børn, unge og voksne. Som kirke har vi en enestående mulighed for at give kvalificeret vejledning/undervisning på et højt niveau.

Alle mennesker — også homoseksuelle — har samme værdi i Guds øjne. Vi kan ikke godtage homoseksuel praksis og betragter denne praksis som uforenelig med den kristne lære, men vi bekræfter, at Guds nåde står til rådighed for alle. Vi forpligter os til at være i tjeneste for og med alle mennesker. Alle mennesker behøver kirkens omsorg og vejledning i deres kamp for et fuldt og rigt menneskeliv, ligesom de behøver den åndelige og følelsesmæssige støtte af et fællesskab, som muliggør forsoning med Gud, med andre mennesker og med dem selv.

H) Vold og overgreb i familien. — Vi erkender, at vold og misbrug i familien i alle former — verbalt, psykisk, fysisk og seksuelt — er til skade for alt menneskeligt samliv.

Vi opfordrer kirken til at tilbyde et trygt miljø for den forulempede part.

Vi misbilliger misbrugerens handlinger, men bekræfter, at personen har behov for Guds forsonende kærlighed.

I) Sexchikane. — Vi tror, at menneskets seksualitet er Guds gode gave. En form for misbrug af denne gode gave er sexchikane. Vi definerer sexchikane som enhver form for seksuel fremfærd eller krav, enten verbal eller fysisk, som af modtageren i rimelig grad opfattes som nedværdigende, skræmmende eller tvingende. Sexchikane må forstås som en udnyttelse af et magtforhold frem for et udelukkende seksuelt spørgsmål. Sexchikane inkluderer, men er ikke begrænset til skabelse af et fjendtligt eller misbrugende arbejdsmiljø på baggrund af kønsdiskrimination.

I modsætning til det opdragende fællesskab skaber sexchikane, uanset hvor det forekommer i samfundet, upassende tilstande præget af tvang og misbrug. Sexchikane underminerer de sociale mål, som drejer sig om lige muligheder og gensidig respekt mellem mænd og kvinder. Uønsket seksuel opmærksomhed er forkert og diskriminerende. Sexchikane griber forstyrrende ind i kirkens moralske opgave.

J) Abort. — Begyndelsen og afslutningen på livet er de gudgivne grænser for menneskets eksistens. Mens individet altid har haft en vis kontrol med, hvornår det ønsker at dø, har det nu den enorme magt at kunne bestemme, når og endog om nye individer skal fødes. Vor tro på det ufødte menneskelivs hellighed gør det meget vanskeligt for os at godtage abort. Men vi er på den anden side forpligtet til at respektere helligheden af moderens liv og velfærd, når en livstruende graviditet kan resultere i ødelæggende skader. I overensstemmelse med tidligere kristen lære erkender vi, at en tragisk konflikt mellem to liv kan retfærdiggøre abort, og støtter i sådanne tilfælde det legale valg af abort ved passende lægelig metode. Vi kan ikke godtage provokeret abort som en acceptabel metode for fødselskontrol. Under alle omstændigheder afviser vi den som en metode til udvælgelse af køn. Vi opfordrer alle kristne til i ransagelse og bøn at undersøge de betingelser, som bør være til stede, før abort er berettiget. Vi opfordrer kirken til at sørge for en diakonal tjeneste rettet mod dem, som har afbrudt graviditeten. Vi forpligter os som kirke til at tilbyde omsorgsfuld tjeneste til dem, der afbryder et svangerskab, dem, der er midt i en krisefyldt graviditet, og dem, der fuldfører et svangerskab. Landets love og bestemmelser sørger ikke for al den vejledning,

som den oplyste kristne samvittighed kræver. Derfor bør en beslutning om abort kun træffes af de berørte parter efter overvejelser i eftertanke og bøn og efter rådslagning med lægen, præst og andre egnede rådgivere.

Under ingen omstændigheder opfordrer vi til eller støtter nogen form for voldelig protest eller handling rettet mod personer involveret i abort-dilemmaet.

K) Adoption. — (Se The Book of Discipline)

L) At dø med værdighed. — Vi er lægevidenskaben taknemmelige for dens bestræbelser for at fore-bygge sygdomme og for fremskridt i behandlingen, som forlænger menneskets meningsfulde liv. Samtidig erkender vi de svære personlige og moralske afgørelser, som de døende, deres læger, deres familie og deres venner står overfor i de forskellige faser for død og liv, som fremskridtene inden for lægevidenskaben har foranlediget. Derfor forfægter vi ethvert menneskes ret til at dø i værdighed - under kærlig, personlig omsorg og uden bestræbelser for at forlænge en dødelig sygdomsperiode, blot fordi teknologien gør denne forlængelse mulig.

§ 66. III. Det sociale fællesskab

De rettigheder og privilegier, et samfund tildeler eller unddrager dem, som udgør samfundet, antyder samfundets relative vurderinger af særlige personer eller grupper. Vi bekræfter, at alle personer er lige værdifulde over for Gud. Derfor arbejder vi hen imod et samfund, hvori ethvert menneskes værdi anerkendes, bevares og styrkes. Vi støtter alle menneskers grundlæggende ret til lige adgang til bolig, uddannelse, arbejde, lægehjælp, juridisk genopretning og fysisk beskyttelse.

A) Racemæssige og etniske gruppers rettigheder. — Racisme er en kombination af en races styrke til at herske over andre racer og et værdisystem, som antager, at den herskende race fra fødslen overgår de andre. Racismen omfatter både personlig og institutionel racisme. Personlig racisme er åbenbar gennem den enkeltes udtryk, holdninger og/eller opførelse, som godtager forudsætningerne for racistiske værdinormer, og som opretholder fordelene i dette system. Institutionel racisme er de etablerede sociale mønstre, som stiltiende eller åbent støtter de racistiske værdinormer.

Racisme plager og forkrøbler vor vækst i Kristus, fordi den er Evangeliets modsætning. Derfor erkender vi racisme som værende synd og bekræfter ethvert menneskes absolutte værdi. Vi er glade for det, som specielt racemæssige og etniske traditioner og kulturer bringer vort liv. Vi anbefaler og opmuntrer den selvbevidsthed hos alle racemæssige og etniske grupper og undertrykte folk, som leder dem til at kræve deres fulde rettigheder i samfundet. Vi hævder samfundets og samfundsgruppers forpligtelse til at virkeliggøre hjælpeprogrammer, som afskaffer en over længere tids systematisk berøvelse af racemæssige og etniske gruppers sociale rettigheder. Vi hævder de racemæssige og etniske mindretals medlemmers ret til lige muligheder for ansættelse og forfremmelse, for undervisning og uddannelse af største kvalitet, for valgret, for adgang til offentlige steder, samt lige ret med hensyn til køb eller leje af hus og til ledende og indflydelsesrige stillinger på alle niveauer. Vi støtter handlinger, som bekræfter dette, som en metode til at være opmærksom på ulighederne og de diskriminerende skikke i vor kirke og vort samfund.

B) Religiøse mindretals rettigheder. — Religiøs forfølgelse har været almindelig i civilisationens historie. Vi tilskynder til sådanne bestræbelser i teori og praksis, som sikrer enhver religiøs gruppes ret til at praktisere sin tro uden juridiske, politiske eller økonomiske restriktioner, specielt fordømmer vi antisemitismen, anti-muslimske og anti-kristne holdninger og praksis - såvel i deres åbenlyse, som i deres tilslørede former, idet dette er særligt følsomt, når det kommer til udtryk i mediernes stereotype form - og vi hævder alle religioners og deres tilhængeres ret til frihed for juridiske, økonomiske og sociale diskriminationer.

C) Børns rettigheder. — Medens børn engang blev betragtet som deres forældres ejendom, bliver de nu i sig selv anerkendt som fuldstændige mennesker, over for hvem de voksne og samfundet i almindelighed har særlige forpligtelser. Således støtter vi udviklingen af skolesystemer og nye uddannelsesmetoder, som er beregnet til at hjælpe ethvert barn hen imod fuldstændig opnåelse af at være et menneske med egen værdi. Alle børn har ret til kvalitetsmæssig undervisning, der passer til deres udviklingstrin, og som benytter sig af de bedste pædagogiske fremgangsmåder og indsigter. Kristne forældre og værger har ansvaret for, at barnet får seksualundervisning i overensstemmelse med kristen moral - herunder troskab inden for ægteskabet og afholdenhed fra seksuelt samliv som ugift. Desuden har børn ret til mad, husly, tøj, lægehjælp og følelsesmæssigt velvære ligesom de voksne, og disse rettigheder bekræfter vi som deres — uanset deres forældres ellers værgers aktivitet eller mangel på aktivitet. Børn skal beskyttes imod økonomisk, psykisk og seksuel udnyttelse og misbrug.

D) Ungdommens rettigheder. — Vort samfund karakteriseres af en stor befolkningsgruppe af unge, som hyppigt finder det vanskeligt at deltage fuldt ud i samfundet. Derfor tilskynder vi til en udvikling, som opmuntrer ungdommen til at deltage i beslutningsprocesserne, og som afskaffer diskrimination og udnyttelse. Skabende og passende beskæftigelsesmuligheder burde være lovbestemte og socialt tilgængelige for de unge.

E) De gamles rettigheder. — I et samfund, der primært lægger vægt på ungdommen, bliver de gamle ofte isolerede fra det sociale livs hovedstrøm. Vi støtter sociale bestræbelser, som integrerer de gamle i samfundslivet, således at de har en tilstrækkelig indkomst, forøgede og ikke-diskriminerende ansættelses-muligheder, adgang til

uddannelse og tjenesteydelse, tilfredsstillende lægetilsyn og bopæl sammen med andre aldersgrupper. Vi tilskynder til sociale programmer, som sikrer de gamle den respekt og værdighed, som de har ret til som seniormedlemmer af det menneskelige fællesskab, og understreger ældre kvinders og etniske individers særlige bekymringer. Endvidere tilskynder vi til forøgede overvejelser om tilstrækkelige pensionsordninger med underhold af den efterlevende ægtefælle.

F) Om ligestilling. — Vi erkender, at kvinden og manden er ligeberettigede i hvert eneste aspekt af deres fælles liv. Vi bekræfter, at kvinder og mænd har ret til ens behandling i ansættelsessager, ansvarsforhold, forfremmelse og aflønning. Vi støtter handlinger, som bekræfter dette som en metode til at gøre opmærksom på ulighederne og de diskriminerende skikke i vor kirke og vort samfund.

G) Handicappedes rettigheder. — Vi erkender og bekræfter, at ethvert menneske som medlem af Guds familie har sit fulde menneskeværd og sin personlighed. Vi bekræfter kirkens og samfundets ansvar for at tjene alle mennesker, også dem med mentale, fysiske og/eller psykiske funktionshæmninger, som på grund af vanførehed, afvigelse i fremtoning eller adfærd har problemer med bevægelighed, kommunikation, intellektuel fatteevne eller personlige forhold, så det er en hindring for dem og deres families deltagelse i kirke - og samfundsliv. Vi appellerer til kirken og samfundet om at værdsætte funktionshæmmede personers evner, så de fuldt ud kan deltage i de troendes fællesskab. Vi opfordrer kirken og samfundet til at være opmærksomme på og fremme programmer for revalidering, hjælpetjeneste, beskæftigelse, uddannelse, egnede boliger og transport.

H) Homoseksuelles rettigheder. — Ethvert menneske har bestemte grundlæggende menneskerettigheder samt grundlovgivne rettigheder (civil liberties). Vi er forpligtede til at støtte disse rettigheder for homoseksuelle personer. Vi ser det som et tydeligt spørgsmål om simpel retfærdighed at beskytte deres juridiske rettigheder, hvor de har: Fælles materielle ressourcer, pension, formynderrolle, fælles ret til advokatbistand og andre lovmæssige rettigheder, som typisk er forbundet med kontraktmæssige relationer, som involverer fælles økonomisk bidrag, ansvar og forpligtelser, og lige beskyttelse i forhold til loven. Endvidere støtter vi bestræbelser på at stoppe vold og andre former for tvang mod bøsser og lesbiske. Vi forpligter os ligeledes til et socialt vidnesbyrd mod tvang og marginalisering af tidligere homoseksuelle.

I) Befolkningstilvækst. — Eftersom befolkningstilvæksten i stigende grad belaster verdens forsyninger af fødevarer, mineraler og vand og skærper internationale spændinger, er en reduktion af overforbruget og en reduktion af verdens nuværende befolkningstilvækst blevet bydende nødvendig. Mennesker har pligt til at overveje, hvordan deres beslutning om at føde børn påvirker hele verdenssamfundet. De bør have adgang til information og passende midler til børnebegrensning — indbefattet adgang til sterilisation. Vi hævder, at programmerne for at opnå et stabiliseret folketal burde bestemmes på baggrund af en total økonomisk og social udvikling, der tillige omfatter en rimelig anvendelse og kontrol med ressourcer, en forbedring af kvindernes status i alle kulturer, og et menneskeligt niveau for økonomisk sikkerhed, lægehjælp og udryddelse af analfabetisme.

J) Alkohol og andre rusmidler. — Da brug af alkohol og narkotika er en hovedårsag til kriminalitet, familieproblemer, sygdom, ulykker, vold og for tidlig død, støtter vi samfundets foranstaltninger, som resulterer i et mindsket forbrug af disse stoffer. Vi støtter foranstaltninger, som beskytter samfundet mod misbrug og skadevirkninger af alkohol og narkotika, samtidig med at vi erkender misbrugernes ret til hjælp. Personer, som er afhængige af rusmidler, og deres familiemedlemmer er værdifulde mennesker, som fortjener behandling og rehabilitering. Specielt i forebyggende arbejde blandt børn og unge ser vi undervisning som et vigtigt led i at forandre holdningen til disse midler. Vi tror, at kirken og dens medlemmer har en vigtig opgave i at tilbyde alkoholfrie miljøer og bekæmpe alkoholtraditioner. Vi bekræfter vor vedvarende støtte til afholdenhed som et medmenneskeligt eksempel i erkendelse af de store menneskelige skader, som alkoholforbrug medfører. Vi støtter afhold fra brug af alle illegale narkotiske rusmidler.

K) Tobak. — Vi bekræfter vor historiske tradition for høje normer vedrørende personlig livsførelse og social ansvarlighed. I lyset af den overvældende dokumentation om, at tobaksrygning og brugen af snus - og skråtobak er skadeligt for alle mennesker i alle aldre, anbefaler vi total afholdenhed fra brug af tobak. Vi går derfor ind for, at vore uddannelsesprogrammer og medier anvendes til støtte og opmuntring for denne afholdenhed. Endvidere erkender vi den skadelige virkning, som passiv rygning har, og støtter restriktioner mod rygning på offentlige steder samt på arbejdspladser.

L) Medicinsk eksperimentering. — Den fysiske og mentale sundhed er blevet betydeligt forbedret gennem opdagelser inden for den medicinske videnskab. Det er imidlertid bydende nødvendigt, at myndighederne og lægestanden omhyggeligt håndhæver kravene, som den gældende medicinske forskningsstandard sætter, og holder streng kontrol med af prøvelse af ny teknologi og nye lægemidler ved hjælp af menneskelige forsøgsobjekter. Denne standard kræver, at de, som er beskæftiget i forskning, kun må benytte mennesker som forsøgsobjekter efter at have opnået utvunget samtykke af mennesker med deres sansers fulde brug.

M) Genteknologi. — Menneskehedens ansvar over for Guds skaberværk udfordrer os til at omgås mulighederne inden for genforskning og genteknologi med største forsigtighed. Brugen af genteknologiske metoder til at opfylde menneskets grundlæggende behov for sundhed, et sikkert miljø og tilstrækkelig fødevarerforsyning hilser vi velkommen.

På grund af den virkning, som genteknologi kan have på alt liv, opfordrer vi til effektive retningslinier og offentlig kontrol som sikring mod enhver handling, der kunne lede til misbrug af disse teknologier, herunder til politiske eller militære formål. Vi erkender, at genteknologi kan føre til utilsigtede skadelige konsekvenser, selv ved omhyggelig anvendelse med de bedste intentioner.

Human genterapi, som fører til ændringer, der ikke kan nedarves (somatisk terapi), bør begrænses til lindring af sygdomsbetinget lidelse. Genterapi med arvehygiejnisk formål, eller som fører til, at fostre går til spilde, vender vi os imod. Enkeltindviders og deres børns genetiske data bør hemmeligholdes og behandles fortroligt, medmindre fortroligheden hæves af vedkommende selv eller af dennes familie, eller indsamlingen og brugen af genetiske data er støttet af en passende retsafgørelse. Fordi langtidsvirkningerne er usikre, modsætter vi os genetisk terapi, der giver anledning til forandringer, som kan føres videre til kommende generationer (kimcelle terapi).

N) Livet på landet. — Vi støtter den enkeltes og familiernes ret til at leve og trives som landbrugere, landarbejdere, købmænd, akademikere, håndværkere og andre, som lever uden for byerne og storbycentrene. Vi tror, at vor kultur bliver fattigere, og vort folk bliver berøvet en meningsfyldt livsstil, når det landlige og landsbylivet bliver vanskeligt eller umuligt. Vi er klar over, at for at kunne forbedre denne livsstil kan det under tiden være nødvendigt, at dyrket jord tages i brug til andre formål end jordbrug. Vi modsætter os ukritisk ændring af dyrket jord til udyrket, når det er muligt at bruge jordområder, der ikke kan dyrkes. Endvidere opmuntrer vi til, at egnede landområder fredes til dyrkning og friarealer efter velgennemtænkte planer for brug af skov og mark. Vi støtter offentlige og private programmer, der har til hensigt at gavne den fastboende landbruger frem for „fabrikslandbruget“, og programmer, som opmuntrer industrier til at lokalisere sig uden for byområder.

Vi erkender desuden, at den voksende mobilitet og teknologi har medført en blanding af mennesker, religioner og filosofier i de landsby-samfund, som før var homogene. Hvor det ofte opfattes som en trussel mod eller et tab for samfundet, forstår vi det som en mulighed for at fremhæve det bibelske kald til at være et fællesskab for alle mennesker. Derfor opmuntrer vi landsbysamfund og enkeltindvidere til at bevare deres særpræg, samtidig med at de er rede til ved gensidigt tilhørsforhold, omsorg, helbredelse og vækst at støtte den gensidige tillid og bekræfte det enkelte menneskes værd - og dermed praktisere shalom.

O) Livet i byer og forstæder. — Livet i byer og forstæder er blevet den dominerende livsstil for flere og flere mennesker. For mange betyder det økonomiske, uddannelsesmæssige, sociale og kulturelle muligheder. For andre har det bragt fremmedgørelse, fattigdom og af personificering. Vi i kirken har mulighed og ansvar for at være med til at forme det fremtidige liv i byer og forstæder. Massive programmer for fornyelse og social planlægning er nødvendig for at få en højere grad af menneskelighed ind i livsstilen i byer og forstæder.

Kristne skal bedømme alle programmer inklusive økonomisk og samfundsmæssig udvikling, nye byer og bymæssig fornyelse, alt efter i hvor høj grad det beskytter og forøger menneskelige værdier, tillader personligt og politisk engagement og skaber muligheder for åbne naboskaber for personer af alle racer, aldre og indkomstgrupper. Vi støtter al planlægning af bebyggelse, som sætter de menneskelige værdier i centrum. Vi må medvirke til at formgive udviklingen i byer og forstæder, så der sørges for menneskets behov for at identificere sig med og finde sin mening i mindre sociale samfundsgrupper. Samtidig må sådanne mindre områder opmuntres til at tage medansvar for hele by- og forstadsområdet frem for at isolere sig fra det.

P) Vold i medierne og kristne værdier. — Den hidtil ukendte virkning, som medier (specielt fjernsyn og film) har på kristne og menneskelige værdier i vort samfund, bliver mere åbenbar for hver dag. Vi fordømmer mediernes optagethed af nedværdigende skildringer og sensationsreportager, som fremstilles som ”underholdning” og ”nyheder”. Disse fremgangsmåder nedværdiger mennesket og bryder med Bibelens og Kristi lære. Metodister og andre kristne må gøres opmærksomme på, at massemedierne ofte undergraver Kristi sandheder ved at fremelske en livsstil uden holdninger og ved at fremstille detaljerede voldsscener. I stedet for at opmuntre, motivere og inspirere seerne til at vælge en livsstil, som bygger på livets ukrænkelighed, går underholdningsbranchen ofte ind for det modsatte. Medierne må stå til regnskab for den rolle, de spiller i værdiernes forfald, sådan som vi ser det i dagens samfund. Alligevel unddrager de sig ansvaret og hævder, at de afspejler samfundet mere, end de påvirker det. For menneskehedens skyld må de kristne arbejde for at standse denne opløsning af moralske og etiske værdier i verdenssamfundet.

Q) Helse/sundhed. — Helse er en tilstand af fysisk, mental, social og åndelig velbefindende - offentligt og privat. Sundhedshjælp er en grundlæggende menneskeret. Salme 146 taler om Gud: ”som skaffer de undertrykte ret og giver de sultne føde. Herren sætter de fangne i frihed. Herren åbner de blindes øjne.” Det er uretfærdigt at konstruere eller opretholde barrierer for fysisk helhed eller fuld deltagelse i samfundet.

Vi opmuntrer individer til at følge en sund livsstil og bekræfter vigtigheden af forebyggende sundhedshjælp, sundhedsundervisning, miljømæssig og beskæftigelsesmæssig sikkerhed, god ernæring og sikre boligforhold for opnåelse af sundhed. Vi erkender også regeringens rolle i at sikre, at alle individer har adgang til disse for sundhed nødvendige elementer.

R) *Organdonation*. — Vi tror, at organtransplantation og organdonation er gerninger præget af barmhjertighed, agapekærlighed og selvopofrelse. Vi anerkender den livgivende gavn, organ- og anden vævsdonation har og opmuntrer alle troende mennesker til at blive organ- og vævsdonorer som en del af deres kærlighed til og tjeneste for mennesker i nød.

Vi opfordrer indtrængende til, at det bliver gjort i respekt for afdøde og for levende donorer og til gavn for modtagerne, idet man følger retningslinier, som hindrer misbrug af donorer og deres familier.

§ 67. IV. Det økonomiske fællesskab

Vi hævder, at alle økonomiske systemer — ikke mindre end andre dele af den skabte orden — står under Guds dom. Derfor fremhæver vi de offentlige myndigheders ansvar for at udvikle og virkeliggøre sunde finansielle og monetære principper, som sørger for den enkeltes og fællesorganernes økonomiske liv, og som sikrer fuld beskæftigelse og en tilstrækkelig indkomst med et minimum af inflation. Vi tror, at private og offentlige økonomiske foretagender er ansvarlige for de sociale udgifter, der er forbundet hermed, såsom arbejdsløshed og forurening af omgivelserne, og at de bør holdes ansvarlige for udgifterne. Vi støtter alle forholdsregler, som mindsker koncentrationen af rigdom hos de få. Vi støtter yderligere bestræbelser for at regulere skattestrukturer og fjerne myndighedernes støtte til programmer, som er til fordel for de velhavende på bekostning af andre.

A) *Ejendom*. — Vi tror, at ejendom skal forvaltes over for Gud både i de samfund, hvor privat ejendomsret fremmes, og der hvor den hindres — og at den er begrænset af samfundets altovervejende behov. Vi tror, at kristentroen går imod, at nogen enkeltperson eller gruppe skal have en eksklusiv eller tilfældig kontrol over nogen som helst del af det skabte univers. Socialt og kulturelt betinget ejendomsret må derfor betragtes som et ansvar over for Gud. Vi tror derfor, at regeringer — under udøvelse af retfærdighed og orden efter loven — har ansvar for at tilvejebringe ordninger, som beskytter samfundets såvel som de private ejendomsbesidderes rettigheder.

B) *Kollektive forhandlinger*. — Vi støtter lønmodtagernes og arbejdsgivernes ret til at organisere sig for kollektive forhandlinger i foreninger og andre grupper efter eget valg. Endvidere støtter vi begge parter ret til at nyde fuld beskyttelse i dette og understreger deres ansvar for at forhandle i god tro inden for den offentlige interessers ramme. For at kunne bevare og fremme borgernes rettigheder støtter vi nye former for forhandlingsprocedurer, som indbefatter repræsentanter for det offentlige interesse i forhandlinger og fastsættelse af kontrakter mellem arbejdere og ledelse - herunder sådanne, som kan føre til en eller anden form for retslig afgørelse af spørgsmålet. Vi afviser begge parter brug af vold, mens der forhandles, eller når der opstår ledelsesmæssige problemer. Ligeledes afviser vi en permanent forflytning af en arbejder, der er med i en lovlig strejke.

C) *Arbejde og fritid*. — (Den nordiske Lære- og Kirkeordning har her sin egen formulering, hvor en tilføjelse vedtaget på 1992 Generalkonferencen ikke giver mening)

Alle mennesker, som er i stand til det, har både ret og pligt til at arbejde til gavn for samfundet og sig selv. Hvor der er for få arbejdsmuligheder til alle, kan deltidstjeneste i solidaritet med hverandre anbefales. Enhver har ret til at få tilstrækkelig løn for sit arbejde og har pligt til at udføre sit arbejde bedst muligt. De menneskelige behov må have prioritet foran større fortjeneste. Det er en menneskeret at nægte at arbejde under arbejdsforhold, som er farlige for liv og/eller helbred. Strejke og lockout kan være et lovligt middel til at fremtvinge løsninger, hvor forhandlinger ingen veje fører.

I en tid med voksende fritid påhviler det samfundet at tilrettelægge forholdene, så fritiden gives et positivt indhold. Kirken og den enkelte har ansvar for at hjælpe familierne og fællesskaberne i menighederne til at bruge hele livet i det godes tjeneste. Vi erkender, at fritid giver større muligheder for en ny og skabende indsats i samfund og kirke.

D) *Forbrug*. — Vi støtter bestræbelser for at sikre sandfærdighed i prisansættelse, emballering, udlån og reklame. Vi hævder, at forbrugernes primære ansvar er at skaffe sig de nødvendige varer og tjenesteydelser af højeste kvalitet til de laveste omkostninger i overensstemmelse med en økonomisk praksis. De bør udøve deres økonomiske magt til at opmuntre fabrikation af varer, som er nødvendige og gavnlige for menneskeheden, idet det undgås at vanhellige omgivelserne, såvel ved produktion som ved forbrug. De, som fabrikerer varer og tjenesteydelser, tjener samfundet bedst, når de hjælper forbrugerne til at opfylde dette ansvar. Forbrugerne bør bedømme deres forbrug af varer og tjenesteydelser i lyset af behovet for øget livskvalitet - frem for en ubegrænset produktion af materielle goder. Vi opfordrer forbrugerne — inklusive lokale menigheder og kirke-relaterede institutioner — til at arbejde sammen for at opnå disse mål og til at udtrykke utilfredshed med skadelige økonomiske, sociale og økologiske fremgangsmåder. Det kan ske ved sådanne metoder som boykot, brevskrivning, fælles resolutioner og annoncering. For eksempel kan disse metoder anvendes til at påvirke fjernsyn og radio til at lave bedre programmer.

E) *Fattigdom*. — Til trods for den almindelige overflod i de industrialiserede lande lever flertallet af verdens mennesker i fattigdom. For at kunne sørge for de grundlæggende behov så som føde, klæder, husly, uddannelse, lægehjælp og andre fornødenheder må der findes veje til en mere retfærdig fordeling af verdens ressourcer. Den øgede teknologi og udbytende økonomiske systemer forarmer mange mennesker og gør, at fattigdommen fortsætter uafbrudt. Derfor holder vi ikke fattige mennesker moralsk ansvarlige for deres økonomiske tilstand. Som en begyndelse til lindring af fattigdommen støtter vi følgende fremgangsmåder: opretholdelse af en tilstrækkelig indkomst, kvalitetsundervisning, anstændige boligforhold, faguddannelse, meningsfulde ansættelsesmuligheder, tilstrækkelig læge- og hospitalshjælp, menneskeliggørelse og radikale revisioner af velfærdsprogrammerne.

Da lave lønninger ofte er årsag til fattigdom, bør arbejdsgivere betale deres arbejdere en løn, som ikke kræver, at de er afhængige af offentlige bidrag for at sikre deres velfærd.

F) *Omvrejsende arbejdere*. — Omvandrende arbejdere og andre løsarbejdere, som i lang tid har været genstand for kirkens særlige omsorg, kan på grund af deres specielle levemåde blive udelukket fra mange af de økonomiske og sociale fordele, som andre arbejdere nyder. Mange af disse omvandrende arbejders situation er forværret, fordi de racemæssigt og etnisk er blevet undertrykt med utallige ydmygelser i samfundet. Vi opfordrer kirken til at støtte deres bestræbelser på at organisere kollektive forhandlinger.

G) *Hasardspil*. — Hasardspil er en trussel mod samfundet, dødbringende for de bedste moralske, sociale, økonomiske og åndelige interesser og ødelæggende for god offentlig administration. Kristne bør som en tros- og kærlighedsgerning afholde sig fra hasardspil og stræbe efter at hjælpe dem, som er offer herfor. Den, som er blevet sygeligt afhængig af hasardspil, vil kirken opmuntre til at modtage behandling, så den enkeltes energi kan blive rettet mod positive og konstruktive formål. Samfundsmønstre og den personlige livsstil bør være således, at det er unødvendigt og uønskeligt for nogen at søge tilflugt i kommercielt hasardspil.

§ 68. V. *Det politiske fællesskab*

Medens vor lydighed mod Gud går forud for vor lydighed imod enhver stat, anerkender vi de offentlige myndigheders nødvendige funktion som et væsentligt middel til at lede samfundet. Fordi vi ved, at vi er ansvarlige over for Gud i det sociale og politiske liv, erklærer vi hermed følgende angående de offentlige myndigheder:

A) *Grundlæggende friheder*. — Vi mener, at alle offentlige myndigheder er ansvarlige for beskyttelsen af folkets ret til retfærdige og frie valg, til talefrihed, religionsfrihed, mødefrihed og frie kommunikationsmedier og anmodning om oprejsning, når der er grund til klage, uden frygt for represalier, retten til privatliv og garanti for rettighederne til nødvendig føde og klæder, boliger, uddannelse og lægehjælp. Formen og ledelsen i alle regeringer bør indrettes ud fra, at alle voksne borgere sikres ret til at stemme. På det stærkeste fordømmer vi regeringer, som skræmmer politiske modstandere og overvåger disses hjem, og al anden misbrug af embeder, man er valgt eller udpeget til. Brugen af internering og fængsel for at chikanere og fjerne politiske modstandere eller anderledes tænkende krænker de fundamentale menneskerettigheder. Endvidere krænker al mishandling eller tortur af mennesker i hvilken som helst hensigt den kristne lære og må fordømmes og/eller bekæmpes af de kristne og af kirkerne, hvor som helst og når som helst den finder sted. Kirken anser slaveriet som vanærende ondt. Alle former for slaveri er totalt forbudt og kan ikke på nogen måde tolereres af kirken.

B) *Politisk ansvar*. — Et politisk systems styrke afhænger af dets medborgeres fulde og frivillige deltagelse. Vi tror, at staten ikke bør forsøge at kontrollere kirken, ligesom kirken heller ikke bør forsøge at herske over staten. „Adskillelsen mellem stat og kirke“ betyder, at der ingen organisk enhed består mellem dem, men tillader dog en vekselvirkning. Kirken skal til stadighed udøve en stærk etisk indflydelse på staten ved at støtte den politisk og de programmer, som anses for at være retfærdige og medmenneskelige, og bekæmpe den politik og de programmer, som ikke er det.

C) *Informationsfrihed*. — Borgere i alle lande bør have adgang til alle væsentlige informationer med hensyn til deres regering og dens politik. Illegale og samvittighedsløse handlinger, der påføres mennesker eller grupper af deres egen regering, kan ikke retfærdiggøres og skal ikke skjules selv under henvisning til den nationale sikkerhed. Vi afviser også på det kraftigste overvågning af privatlivet og skræmmen af magthaveres politiske modstandere samt alle andre misbrug af valgte eller udnævnte stillinger. Vi tror, at et sådant misbrug udgør et moralsk grundlag for afskedigelse fra stillingen.

D) *Uddannelse*. — Vi tror, at ansvaret for uddannelsen af de unge hviler på familien, kirken og myndighederne. I vort samfund kan denne funktion bedst opfyldes gennem samfundets politik, som sikrer fri adgang for alle mennesker til folkeskolen, gymnasiet og den højere uddannelse efter eget valg. Mennesker i vort samfund burde ikke forhindres adgang til en højere uddannelse på kirkens eller andre uafhængige institutioners højere læreanstalter af økonomiske årsager. Vi bekræfter de offentlige og private skolers ret til at eksistere, og vi tiltræder den politik, som sikrer adgang og valgmuligheder, og som ikke skaber forfatningsstridig sammenblanding mellem kirke og stat. Staten må ikke bruge sin autoritet til at indskærpe en bestemt religiøs trosforestilling (indbefattet ateisme), ligesom den ikke må påbyde bøn eller andagt i de offentlige skoler, men skal give eleverne frihed til at udøve deres egne religiøse overbevisninger.

E) Borgerlig lydighed og borgerlig ulydighed. — Myndigheder og love bør være Guds og menneskets tjenere. Borgerne har pligt til at adlyde love, som er antaget på tilbørlig måde ved en ordnet og retfærdig parlamentarisk proces. Men myndighederne er — ikke mindre end den enkelte — underlagt Guds dom. Derfor erkender vi den enkeltes ret til at have en anden mening og — hvis det drejer sig om samvittighedsspørgsmål — efter at have udtømt alle legale muligheder — til at modsætte sig love, de anser for at være uretfærdige eller sat i værk for at diskriminere. Selv da bør respekten for loven vises, ved at man afholder sig fra vold, og ved at man er villig til at acceptere følgerne af ulydigheden. Vi beder for dem, som med retsmæssig autoritet tjener offentligheden, og vi støtter deres anstrengelser for at skaffe retfærdighed og lige muligheder for alle mennesker. Vi hævder kirkernes pligt til at støtte alle, som lider på grund af deres standpunkter, og vi tilskynder myndighederne til at sikre civile rettigheder som i den Internationale Pakt om Civile og Politiske Rettigheder for personer i vanskeligheder på grund af deres ikkevolds handlinger.

F) Kriminalitet og rehabilitering. — For at beskytte alle borgere for dem, som vil gøre indgreb i personlige og ejendomsrættigheder, er det myndighedernes pligt at oprette politistyrker, domstole samt at bruge frihedsberøvelses-, straf- og rehabiliteringsmuligheder for lovovertrædere. Vi støtter myndighedernes bestræbelser på at formindske og fjerne kriminaliteten i overensstemmelse med respekten for menneskets grundlæggende friheder. Vi afviser al misbrug af alle disse nødvendige mekanismer — inklusive deres anvendelse til forfølgelse eller som skræmmemiddel mod folk, hvis race, udseende, levemåde, økonomiske forhold eller tro er forskellig fra deres, som har autoriteten, og vi afviser al ligegyldig, ufølsom eller diskriminerende håndhævelse af loven. Endvidere støtter vi forholdsregler beregnet til at fjerne de sociale forhold, som fører til kriminalitet, og vi opmuntrer til fortsat positiv vekselvirkning mellem de håndhævende embedsmænd og den brede befolkning. Af kærlighed til Kristus, som kom for at frelse dem, som er fortabte og sårbare, anmoder vi indtrængende om oprettelsen af nye systemer til omsorg og støtte over for ofre for lovovertrædelse og for rehabilitering, som vil genoprette, beskytte og opfostre de indsattes menneskelighed. Af samme grund modsætter vi os dødsstraf og anmoder indtrængende om dens fjernelse fra al lovgivning.

G) Militærtjeneste. — Skønt tvang, vold og krig nu er de yderste midler i internationale forbindelser, afviser vi dem for uforenelige med evangeliet og Kristi Ånd. Derfor anmoder vi indtrængende om oprettelsen af lovens herredømme i internationale sager som et middel til afskaffelse af krig, vold og tvang i disse sager. Vi afviser derfor tvungen militærtjeneste uden mulighed for alternativ tjeneste som en politik uforenelig med evangeliet. Vi erkender den smertefulde spænding, som er opstået på baggrund af kravet fra landenes regeringer om militærtjeneste. Vi tilskynder alle unge til at søge kirkens vejledning, når de er nået frem til en samvittighedsfuld beslutning om, hvad der er deres ansvar som samfundsborgere.

Præsterne er kaldede til at være til tjeneste med rådgivning til alle unge, som står over for indkaldelse, indbefattet dem, der af samvittighedsgrunde nægter at indordne sig under et værnepligtssystem. Vi støtter og udvider kirkens tjeneste over for dem, som af samvittighedsgrunde er imod al krig - eller nogen speciel krig - og som derfor nægter at gøre tjeneste i de væbnede styrker eller nægter at indordne sig under værnepligtssystemer. Ligeledes støtter og udvider vi kirkens tjeneste over for dem, som af samvittighedsgrunde vælger at gøre tjeneste i de væbnede styrker eller i alternativ tjeneste.

§ 69 VI. Verdens-fællesskabet

Guds verden er én verden. Den enhed, som vi nu bliver påtvunget af den teknologiske revolution, er løbet fra vor moralske og åndelige kapacitet til at skabe en stabil verden. Menneskehedens påtvungne enhed, som bliver mere og mere åbenbar på alle livets områder, stiller kirken såvel som alle mennesker over for problemer, hvis løsning ikke kan vente — såsom uretfærdighed, krig, udbytning, privilegier, befolkning, internationale økologiske kriser, spredning af atomvåbendepoter, udvikling af multinationale forretningsorganisationer, som arbejder uden for det effektive kontrolapparat nedsat af de nationale myndigheder, samt det tiltagende tyranni i alle dets former. Denne generation må finde anvendelige svar på disse og beslægtede spørgsmål, hvis menneskeheden fortsat skal befolke denne jord. Vi forpligter os — som kirke — til at stræbe efter at opnå et verdenssamfund, som er et fællesskab af personer, som ærligt elsker hverandre. Vi forpligter os til at søge evangeliets mening i alle spørgsmål, som skiller mennesker fra hverandre og truer verdensfællesskabets vækst.

A) Nationer og kulturformer. — Som individerne er stadfæstet af Gud i deres forskellighed, således er nationerne og kulturformerne det også. Vi erkender, at ingen nation eller kultur er absolut retfærdig og ret i behandlingen af sine egne folk. Ingen nation er heller helt uden opmærksomhed for sine borgeres velfærd. Kirken må betragte nationer som ansvarlige for uretfærdig behandling af deres borgere og andre mennesker inden for deres grænser. Idet vi anerkender den gældende forskel i kulturformer og politiske filosofier, står vi for retfærdighed og fred i hver nation.

B) National magt og ansvar. — Nogle nationer ejer større militær og økonomisk magt end andre. På dem med største magtmulighed hviler ansvaret for at bruge rigdom og indflydelse med tilbageholdenhed. Vi bekræfter retten

og pligten for folkeslag i alle lande til at bestemme over deres egne skæbner. Vi anmoder indtrængende de politiske stormagter om at bruge deres ikke voldelige magt til at forøge politisk, social og økonomisk selvbestemmelse i andre lande — hellere end at fremme deres egne specielle interesser. Vi billiger internationale bestræbelser for at udvikle en mere retfærdig økonomisk verdensorden, gennem hvilken jordens begrænsede ressourcer kan anvendes til størst gavn for alle nationer og folk. Vi tilskynder de kristne i ethvert samfund til at opmuntre myndighederne, som de lever under, og de økonomiske foretagender inden for deres samfund til at bistå og arbejde for udviklingen af mere retfærdige og økonomiske ordninger, hvori jordens begrænsede ressourcer vil blive anvendt til den maksimale gavn for alle nationer og folk.

C) *Krig og fred.* — Vi tror, at krig er uforenelig med Kristi lære og eksempel. Derfor afviser vi krig som middel i den nationale udenrigspolitik og insisterer på, at alle nationers første moralske pligt er med fredelige midler at løse alle meningsforskelle, som opstår mellem dem, at menneskelige værdier må veje tungere end militære krav, når regeringer fastlægger deres prioriteter, at militariseringen af samfundet må blive udfordret og stoppet, at fremstilling, salg og spredning af våben må reduceres og kontrolleres, og at produktion, besiddelse eller brug af kernevåben fordømmes. Som konsekvens heraf godkender vi generel og fuldstændig nedrustning under nøje og effektiv international kontrol.

D) *Retfærdighed og lov.* — Enkeltpersoner og grupper må kunne føle sig sikre på deres liv og ret til at leve i et samfund, hvis orden skal opnås og bevares ved lov. Vi fordømmer som umoralsk en livsform, som bevarer uretfærdighed for alle tider. Også nationer må kunne føle sig sikre i verden, hvis verdensfællesskabet skal blive en kendsgerning. Idet vi tror, at international retfærdighed kræver alle folks medvirken, giver vi vor tilslutning til De forenede Nationer og dets beslægtede organisationer samt Den internationale Domstol som de bedste midler, der i øjeblikket er til rådighed for at opnå en verden af retfærdighed og lov. Vi støtter de bestræbelser, som gøres af folk i alle lande, som stræber efter verdensfred gennem lov. Vi støtter international bistand og samarbejde om alle spørgsmål om behov og konflikter. Vi tilskynder til, at man anerkender medlemskab af FN for alle nationer, som ønsker et sådant medlemskab, og som accepterer ansvaret inden for FN. Vi tilskynder FN til at spille en mere aktiv rolle i udviklingen af et internationalt voldgiftssystem til bilæggelse af stridigheder og egentlige konflikter mellem nationer ved at udvikle bindende tredjepartsvoldgift. Bilaterale og multilaterale bestræbelser uden for FN bør arbejde i forståelse med dets målsætning og ikke modarbejde det. Vi bekræfter på ny vor historiske interesse for verden som vort sogn, og vi stræber efter enkeltpersoners og folks fulde ligeberettigede medlemskab af et sandt verdensfællesskab.

§ 70 VII. Vor sociale bekendelse

Vi tror på Gud, verdens skaber, og på Jesus Kristus, skabningens forløser. Vi tror på Helligånden, gennem hvem vi erkender Guds gaver. Vi angrer og bekender den synd, at vi misbruger disse gaver til formål for afgudsdyrkelse.

Vi bekræfter, at naturens verden er Guds håndværk, og vi indvier os selv til dens bevarelse, dens forbedrelse og menneskeslægtenes trofaste anvendelse af den.

Vi modtager glade — for os selv og andre — samfundets, ægteskabets, seksualitetens og familielivets velsignelser.

Vi forpligter os til at hævde mænds, kvinders, børns, de unges, de gamles og alle handicappedes rettigheder, forbedre livets kvalitet og hævde de etniske og religiøse mindretals ret og værdighed.

Vi tror på menneskets ret og pligt til at arbejde til Guds ære og til gavn for sig selv og andre og derved beskytte sin velfærd. Vi tror på retten til ejendom som en forvaltning for Gud, ret til kollektive forhandlinger, et ansvarligt forbrug og på afskaffelsen af økonomisk og social nød.

Vi vier os til fred i hele verden, til frihed for alle folkeslag og til retfærdighedens og lovens herredømme blandt nationerne og til individets frihed i hele verden.

Vi tror på Guds Ords nuværende og endelige sejr i menneskelige forhold, og vi accepterer med glæde vor opgave: At manifestere evangeliets liv i verden.

(Det anbefales, at denne erklæring om de sociale principper vil være tilgængelig for metodister, og at den regelmæssigt fremhæves i alle menigheder. Endvidere anbefales det, at vor sociale bekendelse bliver anvendt i søndagsgudstjenesten).¹⁰¹

¹⁰¹ Metodistkirkens Lære og Kirkeordning 1997 side 105 ff.

